

Montreālas Latviešu
Biedrības
ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1999. GADA JANVĀRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

50. GADA GĀJUMS

NR. 1. (598.)

AH

PRETIM NĀKOTNEI

Gadu mijā mēs, cilvēki, mēdzam dažus mirkļus veltīt pārdomām par gaidāmo, par nezināmo, par iespējamo. Katram no mums šīs pārdomas ir citādākas, bet visās tajās ir savs saprāts un savs misticisms, sava ticības pārlicība. Un viss tas tāpēc, ka dzīvojam kalendāra gadā, kas sadalīts dažādās daļās, kuŗu lielākais sliekšnis ir pāreja no viena gada otrā. Šogad - 1999. gadā - tādēļ mūs īpaši nodarbinās nākamā gadmija, kad pārkāpsim no viena gadsimta nākamajā. Uz to gatavosimies laikus, un nākamajā gadmijā jau tagad paredzēti visvisādi notikumi, lai to godam atzīmētu. Tādēļ, varbūt, 1999. gads daudziem no mums atnāca pavisam necili, bez lielākiem svētkiem un atzīmēšanas.

1998. gada ievadrakstā pakavējamies pie dažādām tematikām. To šobrīd pārļausot, jāsaka, ka daudz kas no toreiz teiktā dažādos veidos arī piedzīvots. Dabas katastrofu nav trūcis. Veselības jautājumi arvien vēl ir degpunktā, varbūt, pat vēl vairāk, jo tās kopšana maksā lielākas summas un daudz grūtāk apgūstama. Ja kādam tas interesē, jāpaņem 1998. gada janvāra MLB Ziņotāja numurs un jāizlasa. Daļa no teiktā attieksies arī uz šo gadu. Tā tas arvien ir.

Šoreiz pakavēsimies pie neparastākām lietām, proti, gaidāmām tehnoloģijas pārmaiņām, kas mūs nemitīgi vedīs it kā citā, gandrīz vai svešā pasaulē, kuŗas pamati atklājušies tikai nedaudziem, bet kas ar katru dienu kļūst par neatņemamu mūsdienas dzīves sastāvdaļu. Elektronika valda, bet reizē tā darbojās saraustīti, ja nav pieejami enerģijas krājumi, kas palīdz to dzīt. Pēc aizvadītās ledus lietus vētras, daudzi ir iegādājušies ģenerātorus, kas šo enerģiju ražo, ja rodas nepieciešamība. Klāt jauns izdevums un mašīnas uzturēšana.

Technoloģijas eksplozija pieņēmusi tādu ātrumu, ka visam grūti izsekot. Zinām, ka to vada visādas programmas, kas visas ir cilvēku attīstītas. Zinām arī, ka tajās ir visādi virusi, kas var momentā visu sajaukt vai iznīcināt. Gluži tāpat kā dzīvā organismā. Viens šāds viruss ir iepriekš neparedzētie cipari 2000. gada maiņā. Agrāk izveidotās sistēmas bija bazētas uz 2 nullēm datumā, bet ne uz trim. Te ir vajadzīgs pārkārtojums. Lai visas mašīnas un aparātus savestu kārtībā, tiek minēts 600 biljonu dolāru rēķins. Tā kā bez šīm sistēmām vairs iztikēt nevaram, šos dolārus atradisim, gluži tāpat, kad it sevišķi vēlamies kaut ko iegādāties, neskatoties uz to, vai mums līdzekļi tam ir, vai nav. Ir cilvēki, kas tomēr visu to kritizē un saka tā: mums vajadzīgi tikai 60 miljoni, lai katrs badā nonākušais bērns varētu dzīvot, bet mums to nav! Lai paši atrod izeju. Un šī tema bieži atbalsojas arī latviešu sabiedrībā - cik bieži gan nedzirdam, ka Latvijā daudz bērnu dzīvo nabadzībā. Par to gan Latvijā, gan šeit vainojam valdību - bet vai nu ir tā, ka tikai tai par to jādomā, vai mēs, kā cilvēki, arī ko nevaram darīt? Un negatīvā šī jautājuma puse ir tā, ka bieži vien mēs to savā domāšanā neatzīstam par vajadzību. Mūsu priekšplānā esam mēs paši un mūsu pašu dzīves, kuŗās nelaime parādās tikai tad, ka tā nāk pa sliekšni iekšā. Šajā ziņā jaunajā gadā nebūs pārmaiņu. Cietīs tie, kas ir sadzīvei pamesti, jo viņi paši vainīgi, ka tas tā. Ja būtu bijuši darbīgāki, uzņemīgāki, būtu citādi. Un vecie ļaudis, kas nonāk arvien lielākā vientulībā.

Latvija atrodas izredzētā stāvoklī, pateicoties tieši šai tehnoloģijas eksplozijai, jo tā savu atjaunošanas darbu var sākt uz visaugstākās plāksnes. To viens otrs varētu apšaubīt. Tā nu tas ir vēl viena cita apstākļa dēļ - latviešiem ir smadzenes, tie ir izglītoti, tie ir spējīgi un var

paveikt vairāk, kā to gribam atzīt. Nelaime tikai tā, ka, savas personīgās dzīves veidojot, šīs smadzenes var viegli pārdot lielākajam pircējam - Eiropā un pasaules ciemā. Un tas notiek! Tad šo smadzeņu pietrūkst tēvijai, dzimtenei, valstij. Arī šī parādība būtībā nav nekā jauns. Ar to ir bijis jācinās daudzām mazām valstīm. Tādēļ dažādās federācijas, savienības un citas savienoto valstu formas ieguvušas savu vietu, jo pierādījušas, ka cilvēces labklājība no tām manto daudz laba, ko bieži nespēj dot nacionālistiskā ievirze, kas savā veidā ir savtīga. Kā tehnoloģijas centrs Latvija varētu būt tā osta, caur kuŗu plūst visādi labumi sakārtojamiem austrumiem. Un tas varētu dot neiedomājamus ienākumus valsts saimniecībā. Tas palīdzētu nodrošināt to dzīves veidu, ko mēs dēvējam par latvisko dzīves ziņu. Būtu vērts to izmantot.

Kā aptvert, uzņemt, izšķirot pēc vajadzības tos informācijas krājumus, kas tagad mirstīgajam cilvēkam ir pieejami. Un šajā elektroniskajā krātuvē nav tikai labu lietu, tur ir arī bez jēgas dažādu dražu. Tajā iekļūst ļaundarī, teroristi, krāpnieki un dara savu postīšanas darbu. Cik daudz ļaunu nav uzķērusies uz šiem indīgajiem āķiem? Vajadzīga īpaša māka, lai no tiem pasargātos. Tik tiešām, bez labuma ļaunums lūg aiz katra stūŗa. Tādēļ ar šo elektroniku mācīsimies rīkoties arvien vairāk. Un kas zin, varbūt pavisam netālā nākotnē cilvēka ķermenī varēs iestādīt kādu mazu "skabardziņu", kas mūs bridinās un pasargās no neparedzētām un neiedomājamām elektroniskām likstām. Un šie informācijas krājumi pīreaugs astronomiskā ātrumā, gluži tāpat kā cilvēku skaits šajā pasaulē, kurš pēdējo 100 gadu laikā četrkāŗšojies no 1,5 uz 6 miljoniem. Un ja tas turpināsies, tad nākamajos 100 gados sasniegs 24 biljonus (Latvijā - miljardus). Kāda loma šajā milzīgajā cilvēku jūrā būs nepilniem 2 miljoniem latviešu?

Un tas noved pie Kanadā izveidotās Nunavutas teritorijas, kuŗas ģeogrāfiskais lielums ir 2 miljoni kvadrātkilometri un aptveŗ tās Ziemeļzemju - Arktikas austrumu daļu līdz pat Ziemeļpolam. Šo apgabalu apdzīvo 22 000 cilvēku, no kuŗiem 17 000 ir innuiti. Viņu dzīvi, kā Kanadas ministru prezidenta Kretjēna nozīmēts administrātoris, vada Džeks Anavaks, kuŗš cenšas ievērot iedzimto sadzīves veidu un pārvarēt milzīgās sociālās grūtības. Viņa izveidotā pārvalde nav salīdzināma ne ar vienu citu pārējā Kanadā. Visas Nunavutas teritorijas pārvaldes iestādes nodarbinās 2,200 innuitus. Pārvaldes budžets - 620 miljoni dolāru gadā, no kuŗiem 90% segs federālā valdība. Paši innuiti valdīs savā zemē un tā būs vienreizēja sabiedrība, kādu citur neatrast.

Un ka šiem iedzimtajiem ir savs politiskais svārs, tieši Jaungada dienā pierādīja kāds drāmatisks notikums, proti, kad tā sagaidīšanā kādā skolā iebruka sniega lavīna, nonāvējot 5 bērnus un 4 pieaugušos un savainojot 25 citus. Uz bojā gājušo izvādīšanu pēdējā gaitā brauca gan Kanadas ministru prezidents Kretjēns, gan Kvebekas premjērs Bušārds, gan daudzi ministri. Līdz šim par šiem cilvēkiem pasaules nomalē dzirdējam maz un tikai tad, kad tur bija noticis kaut kas drāmatisks...

Militārie konflikti pasaulē aizvadītajā gadā samazinājušies no 67 uz 60. Pastāv labas iespējas, ka šī ievirze turpināsies. Ja tas notiks, būs mazāk upuŗu, būs citādāk kā līdz šim. Vai varēsim pierakstīt to kā sasniegumu, kā elektroniski piegādātās informācijas panākumu?

Nākotnei pretim tieksimies arī mēs, latvieši. Gan savas latviskās, gan cilvēcības ziņas dzīt. Mūsu loma pasaules sadzīvē nemazināsies, bet gan augs, kamēr paši spēsim augt un iesaugt nākotnes pasaulē. □

PAR GARĪGO LATVIJU

1918. gada 18. novembrī proklamēja brīvu un suverēnu Latvijas valsti. Par runātāju biju iecerējis mums labi pazīstamo deitonieti, Saeimas deputātu plkv. Kārli Druvu, kas būtu varējis pastāstīt plašāk un sikāk par to, kas notiek Latvijā, bet neizdevās. Meklējot tematu, izvēlējos latviešu rakstnieces Annas Brigaderes Kopoto rakstu 3. sējuma virsarakstu "Par Garīgo Latviju". Viņas mūža darbā savijas 2 pavedieni: latviskums un dziļa nacionāla pārlicība.

- Pēc garā 50 gadu okupācijas laika Latvija atkal ir brīva, taču padomju režīms atstājis grūti pārvaramas sekas. Gandrīz puse Latvijas iedzīvotāju ir sveštautieši, kuŗu sarunu valoda ir krievu. Tas devis iespēju tagadējās Krievijas ārpolitikai attīstīt jēdziedu "Near Abroad" - tuvās ārzemes un dot šķietamas pilnvaras tieši vai netieši iejaukties Latvijas iekš- un ārpolitikā. Taču, t. s., "krievalodīgie" nav viengabalains bloks. Tur ir ļaudis, kas plecu pie pleca kopā ar latviešiem janvāra dienās stāvēja barikādēs par neatkarīgu Latviju. Tur ir dažādu agrākās Padomijas tautu pārstāvji. Ari daudz jaukto laulību, kur ģimenes runā krieviski. Krievu diplomāti atkal un atkal runā par "krievvalodīgo" cilvēktiesību pārkāpšanu. Un Rieumvalstis, savukārt, sakarā ar ieilgstošo konfliktu Bosnijā iebaidītas no etniskās attīrīšanas (Ethnic Cleansing). Katrs mēģinājums radīt nacionālu valsts struktūru tiek mikroskopiski izanalizēts. To spilgti raksturo mēģinājums pārveidot daļēji pilsonības likumu. Referendums šini gadā beidzās ar šī priekšlikuma noraidīšanu. Tā pamatā pa daļai ir vēlēšanās, lai Latvija ātrāk tiktu uzņemta Eiropas Savienības koptīgū un lai Latvijā ražotajiem produktiem, zemāku tarifu dēļ, būtu iespēja atrast noietu Eiropas Savienības apjomā. Stāvokli saasināja Krievijas ekonomiskā krīze. Latvijas lauksaimniecības, zivkopības un dažādu rūpniecības mašīnu un transportlīdzekļu eksports uz Krieviju gandrīz apstājies sakarā ar krievu rubļa devalvāciju. Pēc Londonas "Foreign Report" ziņām paredzams bankrots pusei no 1,500 pastāvošajām krievu finānciālajām iestādēm. Tas skar dažas bankas Latvijā, kuŗas pāri par 40% pamatkapitāla ieguldījušas Krievijas banku vērtspapīros. Uztakts šim saimnieciskajām grūtībām bija latviešu preču un ražojumu boikots Krievijā kā protests pret Latviešu leģiona piemiņas atceri š. g. martā.

- Pirmās 6 Latvijas valdības un Saeimas ir mēģinājušas laipot starp austrumiem un rietumiem, lai tikai nesakaitinātu krievus vai Eiropas Savienības parlamentāriešus. Ir sācies cits pagriezīens. Labs piemērs ir trimdas latviešu izveidotais "Okupācijas mūzejs" Rīgā, lai klauvētu pie latviešu sirdsapziņas un neatļautu mūsu vēsturei nogrimt aizmirstībā un zaudēt latviskās saknes. Pastāvošās valdības nedeļa atbalstu un pat nedeļa mūzeja telpas Rīgas Domes rīcībā, kas to vēlējās aizcēlt uz kādu nomales stūrīti. Agrākā deitoniete un kādreizējā "Okupācijas Mūzeja" direktīse Biruta Abula mani telefoniski informēja, ka mūzeja pārvalde kategoriski atteikusies pārcēlies prom no leksrīgas. Pašreizējā novietne ir viegli un ērti pieejama apmeklētājiem, sevišķi skolēnu ekskursijām. Tagad valdība mainījusi savus uzskatus un apsolijsi nepieciešamos līdzekļus apkurināšanai un pārbūves darbiem. Ministru prezidents Guntars Krasts atklāja Okupācijas mūzeja izstādi š.g. 10. novembrī, Eiropas Savienības telpās, Briselē.

- Lielu satraukumu Krievijas radikālajā presē radījsi Saeimas 29. oktobrī pieņemtā deklarācija par Latviešu leģionu, "kuŗa mērķis Otrā Pasaules karā bijis nosargāt Latviju pret staļiniskā režīma atjaunošanos". Apmēram, tānī pašā laikā Latvijas sūtnis Dr. Jānis Priedkalns Apvienotajās Nācijās nodod iesniegumu atzīt krievu Latvijas 50 ga-

du ilgo okupāciju. 29. oktobrī izejošā 6. Saeima pieņem izglītības likumu ar tālejošām sekām: mācību valoda valsts un pašvaldību atbalstītajās skolās būs latviešu valoda. Krievijas ārlietu ministrija nekavējoties iesniedz oficiālu protestu.

- Trimdas latvieši mazāk un mazāk iesaistās politiskajā dzīvē Latvijā. Radusies gandrīz kā plaīsa starp "mums - trimdiniekiem" un "viņiem - tur Latvijā". Taču tā tam arī jābūt. Latviešiem Latvijā pašiem jāizlemj, par kuŗu ceļu iet.

- Palīdzības darbs turpinās gan individuāli, gan caur mūsu trimdas organizācijām. Latviešu draudzes, ALA un PBLA, Latviešu fonds devuši gan tiešu individuālu atbalstu, gan "sēklas naudu" latviskiem pasākumiem. Jāpiemin arī visu baltiešu (latviešu, lietuviešu un igauņu) kopējā organizācija - U. S. Baltic Foundation, kas atbalsta demokrātisko institūciju izveidošanu Baltijas valstīs.

Pieminēšu arī Latviešu Nacionālo Fondu Zviedrijā, kas blakus nacionālo-latvisko centīenu veicināšanai devis atbalstu tai latviešu tautas daļai, kas pašlaik atrodas visgrūtākajos apstākļos - latviešu daudz bērnu ģimenēm, kuŗas taču ir mūsu nākotnes cerības. Mans studentu korporācijas 'Gerscania' konfuksis Ansis Rozenbachs Zviedrijā nupat saņēma Trīs zvaigzņu Ordeņa apbalvojumu par savu nesavtīgo, pašai ziedzīgo darbu, gadu gadā izbīraujot visus Latvijas novadus un personīgi nododot savāktos līdzekļus trūkumā nonākušajām latviešu daudz bērnu ģimenēm.

- Nobeigumā ilggadīgā Latviešu Nacionālā Fonda prezidenta, dzejnieka Andreja Egliša vārdi, kuŗš šini dienās pārcēlies no Zviedrijas uz dzīvi Latvijā:

Nekaisīsim mūsu tautai pelnus uz Galvas šajās grūtajās dienās, kad savās dvēselēs nevaram atrast ticību rītdienai. Mums trūkst rītdienas ticības, bez tās nevaram dzīvot. Un tomēr - Žēlastības Dievs mūsu tautu ir pasargājis no asiņu kara briesmām, un caur neticības murgiēm mēs tomēr ejam uz jaunu dienu, kaut reizēm to nemanām. Tā jaunā diena nenāk pie mums ar skrējieniem, tā nāk lēnām it kā mūs pārbaudīdama, vai turamies pie sen seniem vārdiem - palīdzi savam tuvākam, esi taisnības un goda vīrs un sieva, meklē vienību naida vietā. Šos vārdus es saku tāpēc, ka mūsu tauta dilst un manā acu priekšā nostājas 14. jūnija tūkstoši, kuŗi pazuda Maskavas organizētās soda noietnēs, un 1949. gada zemnieku tūkstoši, un vēl citi tūkstošu tūkstoši latviešu nāves ceļā uz iznīcības noietnēm. Pieminēsim visus, atcerēsīsimies visus, kas atgriezušies no vergu valstības un ir starp mums. Tikai caur tūkstošiem upuŗu brīvā pasaule ir ieraudzījsi latviešu tautu un tās ciņu pēc brīvības. To neaizmirsīsim. Nekad neaizmirsīsim šo upuŗu ceļu, nekad neļausim to izdzēst no vēstures, nekad to nenoliegsim sava Dieva priekšā, jo citādi mēs noliegtu arī sevi pašu cilvēku. Maskavieši vēlas izlīdzināšanos, lai mēs nelietotu okupācijas un deportācijas vārdus, lai mēs piedotu slepkavām viņu noziegumus, bet kā var piedot tiem,

mis KF balvu preses nozarē. Ko viņš vēl citu darijīs, par to lasiet šajā grāmatā. □

V. Irbe

JAUNĀ GAITA NR. 215

No decembra mēneša "Jaunā Gaita" vāka uz lasītāju rāmi noraugās Viktora Simaņa digitāli puantilistiska acs. Pavecot vāku, pirmā lappusē lasāms 250 gadu jubilāra Volfganga fon Gētes apliecinājums: "Pašos augstākajos laimes un lielākajos nelaimes brīžos mums ir vajadzīgs mākslinieks". Ieskatoties satura rādītājā un pašķīrot žurnāla 64 lapas, nav viegli uz reizi atrast vienu vietu, kur mierīgi iedziļināties. Varam iepazīties ar Gunu Mundheimu un skatīt viņas akvareli "No krastmalas dārzā" un varam lasīt jaunāko Juŗa Kunnosa, Ritas Gāles un Akmentiņa dzeju. Vilinošs ir Benitas Veisbergas īstāsts "El niņjo etide - Ēra ilustrācijas". Ir pārdomas, komentāri, recenzijas, atmiņas dokumenti, diskusija un intervija, un gandrīz katrā lapā ir kāda grafiska ilustrācija vai fotogrāfija. Vispirms, vēl labu laiku gribas baudīt žurnāla māksliniecisko kopiespaidu.

Juris Kunnoss:

Man pietrūx māņu nakts
ar fantasmagoriskiem tēliem
nekas man pāri nebij nodarīts
turpret es jutos dziļi gandarīts
par atzinumiem kaut ar vēliem

ja māsa Fantāzija atklājas tik spilgti
un gleznas nomainās kā slidītes
te vainīgs Pilnmēness un viņa zaļganīgais vaigs

joprojām vēl joprojām Zelta tvaix
un skaloju caur pīrxtiem smilkti
man pietruux jauka māņu nakts
bet nepietrūx ko brīnītes

teikts: pieci vilki vilku vilka
Tev patīk brīnumpasakas
Tev garšo šokolāde Milka
un tas ir fakts

Anita Liepiņa iepazīstina ar dzejnieci Margitu Gailiti, kas uzaugusi trimdā, 1998. gadā atgriezusies uz 2 gadiem strādāt Latvijā. Daudz dzejoļu angļu valodā, nu atkal atsākusi latviešu:

redzi, stārķis
šaubīgi trauslā ligzdā
es

Uskrit, ka daudz kas šai numurā ir par domstarpībām un nesaprašanās starp bijušajiem drimdiniekiem - ārlatviešiem un Latvijas latviešiem.

Kanadas latvietis Žanis Šmits rakstā "Saimniekojot Hermaņa Enzeliņa laukos - viena vasara pēc neatkarības atjaunošanas", apraksta, kā "ārzemniekam" Latvijā ir gan zināmas priekšrocības, gan zināmi šķēršļi jāpārvar lietišķā darbā.

Redkolēģijas loceklis Juris Silenieks ar patiesu izbrīnu citē Noras Ikstenas rakstu "Dienas" 31. marta numura, kur viņa izteikusies: "Varu tikai brīnīties par trimdas latviešiem, kas šo ilgo gadu laikā nav neko darījuši latviešu literatūras popularizēšanā". Protams, Silenieks kodīgi un kodolīgi pierāda, ka tā gluži nav, ka itin *neko* nav darījuši tie trimdas latvieši!

Gunta Plostniece rakstā "Rīgas skanīgo jūlijdienu piezīmes" izsakās atzinīgi par šīs vasaras dziesmu svētkiem, bet nožēlo, ka programmā nebija pienācīgi iekļautas trimdas komponistu komponētas dziesmas.

Jānis Gulbītis raksta par "Teātrālu pievakari Blaumaņa Brokos" un atzinīgi izsakās par "Laimes reiboni" uzve-

dumā pausto veiksmīgo sadarbību starp Andreja Jansona vadīto Ņujorkas latviešu kori un Latvijas teātra aktieriem.

Gundars Pļavkalns sniedz dziļi kritisku ieskatu Laimas Kalniņas 1995. g. romānā (jeb antiromānā) "Brīnišķīgās puķes". Kalniņa raksta par ļaudīm un notikumiem kādā mūsdienu amerikāņu architekta birojā, daudz pielietojot klasisko mitoloģiju, lai stāstījumu noturētu kopā. Pļavkalns viņas devumu novērtē kā nozīmīgu un interesantu. Viņš to salīdzina ar Anšlava Egliša darbiem un ar Virdžīnijas Vulfas "Orlando", bet atrod, ka Kalniņas rotaļīgumā pietrūkst dziļuma, lai to varētu nostādīt tiem blakus.

Kārlis Račevskis, franču literatūras profesors Ohaijo valsts universitātē, sniedz "Pārdomas par reālismu" no Dekarta racionalisma līdz mūsu laiku subjektivismam un "jaunatkārtām saistībām starp valodu un cilvēku domāšanu".

JG galvenais redaktors Rolfs Ekmanis intervē Vašingtonas štata universitātes folkloristisko zinātni prof. Gunti Šmidchenu, kas 1996. g. aizstāvēja doktora disertāciju - "Baltijas mūzika: Folkloras kustība Lietuvā, Latvijā un Igaunijā 1968.-1991. g.". Pēc viņa domām, dziesmotās revolūcijas asni dīga šajā folkloras kustībā Skandināvu un līdzīgu grupu vadībā un pat mūsu cinisma un vilšanās laikmetā tautas gars vēl zemdedzē turpina kvēlot dzīvajā folkloras kustībā.

Latvijas Mākslinieku savienības viceprezidente un Latvijas Radošo savienību padomes priekšsēdētāja Ruta Čaupova apraksta radošo mākslinieku dzīves grūtības Latvijā. Daudzi mākslinieki no pirmajiem "šoka terapijas" triecieniem pamazām atpopties, bet daudziem, pat visizcilākajiem meistariem, jānes smags nabadzības slogs.

ASV dzīvojošais emeritētais politisko zinātni profesors Dr. J. Labsvirs, Latvijas Sabiedriski kultūrālā departamenta direktors pirms PSRS iebrukuma, novērtē 1998. g. janvāra ASV-Baltijas Chartu kā nozīmīgu ASV politikas deklarāciju, ne tikai propagandas manifestu.

Nodaļā "Dokumenti" sniegtas 2 Kārļa Ulmaņa vēstules Hermanim Enzeliņam 1907. gadā, kad Ulmanis studēja Ņebaskas štatā, ASV. Ulmanis raksta par dzīves grūtībām, bet: "Nu, bet man šeit Amerikā viscaur ir tā laime atstāt uz tiem cilvēkiem, ar kuriem es satiekos, labu iespaidu."

Laimonis Mieriņš raksta par jauno Britu bibliotēku Londonā, Dr. Ingrida Gūtberga par šogad Ogrē noturēto trešo Mūzikas nometni Latvijā, Juris Silenieks sniedz ieskatu Astrīdas Ivaskas visjaunākajā dzejā: "...jo rudens ir mans atgriešanās laiks", un Dzidra Purmale recenzē Martas Landmanes "Vate ausis". Juris Silenieks arī apskata pavasari iznākušo "World Literature Today" numuru, kas vēltīts Baltijas literatūru pārskatam.

Modaļā "Dažos vārdos" Rolfs Ekmanis, Mārtiņš Lasmanis, Biruta Sūrmane un Laimonis Streips sniedz kodolīgus novērojumus par nozīmīgākiem notikumiem latviešu kultūras dzīvē.

Šī numura kiberkambari šo rindiņu rakstītājs dzīvi sarunājas ar tautiešiem Sveiks kopā un ar krieviem <sloc.culture.russian> ziņu kopā par Sarkanās Zvaigznes ordeņa nokavētu piešķiršanu Afganistānas kara veterāniem par to, ka pirms 10 gadiem savā ciņā ar afgāņu "dušmaņiem", ļāvis bojā aiziet pusi sev padoto kareivju pirms uzbrucēji atkāpušies.

Nodaļā "Nota bene", Rolfs Ekmanis sniedz dažus novērojumus no redaktora viedokļa par latviešu lietām un par JG lomu tajās un sniedz arī ieskatu nākamā JG numuru saturā. "... lasiet Vizmas Belševicas un Olgerta Roziša un citu oriģinālprozu, dzejas un atdzejas (Maijas Meirānes, Ineses Račevskas, Juŗa Roziša, Ainas Kraujietes, Jāņa Krēsliņa, Friča Dzesmas, Lolitas Gulbes uc.), rakstus

par Ilzi Indrāni (Aija Janelsiņa Priedite), par mūsu tautas dziesmu "Pūt, vējiņi" (Vitauts Jaunarājs), Mirdzu Bendrupi (Mārtiņš Lasmanis), Paulu Bankovski (Gundars Pļavkalns), valodnieci Editi Hauzenbergu-Šturmu (Jānis Krēslis). Būs arī citi materiāli - literāri un mākslinieciski ievirzīti, arī sabiedriski un politiski - par mūsu mākslas un mūzikas pasauli, par seno un ne tik seno vēsturi, intervijas, kiberkambaris, recenzijas."

JG abonēt maksā tikai US \$ 30.- gadā (par 4 numuriem). Atsevišķa numura cena ir US \$ 8.00. Kanadā dzīvojošiem abonentiem tā pati cena Kanadas dolāros. Abonementu var nokārtot, rakstot JG galvenā redaktora vietniecei un JG saimniecības vadītājai Ingridai Bulmanei, 234 Markland Drive, Etobicoke, ON Canada M9C 1M8. e-adrese: <bulmanis@idirect.com> Jaunās Gaitas pēdējos numurus var arī nopirkt, iegriežoties Jāņa Rozes grāmatnīcā Kr. Barona ielā 5, Rīgā. □

Juris Žagariņš

RAKSTNIEKI PULCĒJAS ST. PĒTERSBUURGĀ, FLORIDĀ

Decembra vidū St. Pētersburgā, Floridā, notika Latviešu Rakstnieku Apvienības (LaRA) saiets, kurā bija ieradušies daudzi tās biedri. Lai iepazīstinātu vietējo sabiedrību ar tik kuplā skaitā sanākušiem rakstniekiem un dzejniekiem, Latviešu biedrības namā 12. un 13. decembrī notika literāras pēcpusdienas. Pirmajā pēcpusdienā savus darbus lasīja 12 literāti, bet nākamajā ar saviem darbiem klausītājus iepazīstināja Astrida Ivaska no Īrijas un bijušā Latvijas vēstniece Somijā un Igaunijā, rakstniece Anna Žigure no Latvijas. Ar līdzīgu programmu abas rakstnieces uzstājās vairākos latviešu centros ASV un Kanadā.

Izvērtēt pirmās literārās pēcpusdienas 12 rakstnieku un dzejnieku lasītos darbus nav viegls uzdevums. Pirmkārt, liela dažādība redzama jau rakstnieku pašreizējās dzīves vietās: 5 par savām mājām uzskata Kanadu, 5 - ASV, 1 - Īriju un 1 - Latviju. Jāuzsver, ka gaitas uz šīm zemēm daudziem bijušas likumotas, padotas daudziem dzīves uzskatu veidojumiem, kas nenoliedzami atspoguļojas rakstnieku darbos. Sava dzīves uzskate veidojusies nākot no dažāda vecuma paaudzēm, kuŗai katrai liktenis uzvēlis citādākus dzīves pārbaudījumus, kas raksturīgi attiecīgai vecuma grupai.

Kā zināms pavadēns dzirdētajos darbos cauri vijās vairāk vai mazāk izteikti dzimtenes motīvi. To varbūt varētu salīdzināt ar kādu Astrīdes Ivaskas dzejoli, kuŗā viņa saka, ka no pasaules viņa skatās uz pasauli caur Rīgas logu aizkariem. Zīmīgi arī, ka Latvijas motīvus vairāki literāti saskatījuši veroties salīdzinājumā ar Gaŗezeru. Tā LaRA priekšsēdis Artūrs Rubenis, kas plašāki pazīstams ar lugu rakstniecību, sava darba saturam lika norītēt pie Gaŗezera Sēnitēm. Jānis Vanags, savukārt, cildināja jauniešus. Gaŗezērā vēl trešā paaudze latviešu dziesmu dzied, gan arī priecājoties par Latvijas vanadzēniem. Laikam tuvojoties svētkiem, Rita Gāle pievērsusies vairāk Ziemassvētku noskaņojumam. Savu vietu noteikti paturējuši mīlestības motīvi, kuŗus apskatīja vairāki rakstnieki. Ja vien nemaldos, dzejniece Inta Purva gan taisnojās, ka pēc 45 laulības dzīvē nodzīvotiem gadiem ar to pašu viru, par mīlestību daudz nedzejojot. Kāda viņas dzeja par šo temu klausītājus tomēr iepriecināja.

Gunārs Bekmanis no Kalifornijas lasīja 2 isstāstus. Vienā no tiem viņš pievērsies nākotnes fantastiskiem zīlējumu motīviem, kuŗiem ne vienmēr bija viegli izsekot. Gribejās gandrīz pievienoties kādam no viņa varoņiem, kas rakstnieka vārdiem - gan citā sakarībā - runājot, "nopūtās un izlaida garu".

Šis ir tikai dažas skices, līdzīgas mozaikas gabaliņiem, kas veidoja rakstnieku pēcpusdienā dzirdēto. Teiktais neliecina par kāda rakstnieka lielākām jeb mazākām spējām, labāku jeb sliktāku darbu. Visi, šķiet, bija nopietni izvēlējušies tik ierobežotā laika sprīdi pasniegt iespējami daudz no sava bagātīgā darbu pūra.

Šeit sniedzam visu literātu vārdus, kas iepriecināja St. Pētersburgas latviešu sabiedrību: Astrīde Ivaska, Anna Žigure. Indra Gubiņa, Rīta Gāle, Inta Purva, Tonija Krūka, Aina Zemdega (viņa nolasīja arī divus Lolitas Gulbes dzejoļus), Gunārs Berkmanis, Ilze Liepiņa, Artūrs Rubenis, Jānis Vanags un Kārlis Zvejnieks.

Jāpiezīmē, ka A. Ivaskas darbi tulkoti 14 valodās, pašai protot astoņas. Drīzumā cer izdot viņas kopotos rakstus Latvijā. Valodu zināšanā daudz neatpaliek Anna Žigure - viņa protot "tikai" sešas.

Šo vienreizējo rakstnieku-dzejnieku parādi, kas tik kuplā skaitā bieži vien redzama tikai plašākos sarīkojumos, piem., dziesmu svētku laikā, ievadīja un publiku ar literātiem iepazīstināja Kārlis Zvejnieks. Viņš vairāk cildināja tālākās braucējas - Astrīdi Ivasku un Annu Žiguri, reizē viņas izceļot kā pārākās no literārās pēcpusdienas dalībniekiem.

Šis stāsts par literātu viesošanās St. Pētersburgā nebūtu pilnīgs, ja nepieminētu Līgītas un Jāņa Vanaga sarūpēto bagātīgo cienastu viņu mājās. Pie Ziemassvētku eglītes rakstniekiem bija vienreizēja izdevība vēlreiz pārrunāt aizvadītās dienas St. Pētersburgā un no šīs ciemošanās paņemt līdzī mājās mātes Līgītas sirsniņu un gādību. □

Jānis Poņemēckis

FRANČU VALODA LATVIJĀ

Franču valoda Latvijā mācīta jau pirms vairākiem gadsimtiem. To pasniedza Rīgas Domskolā, Jelgavas *Academia Petrina* u. c. Pirms I pasaules kara, Rīgā tika izdotas vairākas franču valodas mācību grāmatas. Kad 1919. gadā nodibināja Latvijas Augstskolu (no 1922. g. - Latvijas Universitāte), tika uzsāktas arī franču filoloģijas akadēmiskās studijas. Pirmie mācību spēki un vēlākie LU profesori Ernests Blese un Arnolds Spekke, profesionālo izglītību ieguvuši Krievijā, ar lielu degsmi uzsāka pedagogisko un zinātnisko darbību Romāņu filoloģijas nodaļā. Samērā isā laikā tika sagatavotas mācību grāmatas un raksti (Piem., E. Bleses *Ievads valodniecībā*, A. Spekkes plašie pētījumi par spēņu, provansiešu un itāļu literātūru). Bez tam izdeva arī vairākas franču valodas mācību grāmatas (J. Kūlmaņa *Teorētisks un praktisks vadonis franču valodā* (1926. g.), izvērstis M. Tupiņas *Franču valodas kurss pašmācībai* (1932. g.) utt. 1931. gadā iznāca Rūd. Švarcbacha divvalodu *Franču-latviešu vārdnīca* ar, aptuveni, 23.000 vārdiem.

Trīsdesmito gadu sākumā romāņu filoloģijas maģistre J. Baltgalve uzsāka darbu pie pirmās *Latviski - franciskās vārdnīcas* (red. prof. E. Bleses), kuŗa iznāca 1941. gadā. Šajā laikā tika noslēgti arī sadarbības līgumi ar mācību iestādēm Ziemeļfrancijā, kas ļāva pilnvērtīgi sagatavoties vairākiem universitātes jaunajiem mācību spēkiem - romānistiem. Piemēram, Jānis Ratermanis, kuŗš bija pirmais latvietis, ka filoloģisko izglītību ieguva Francijā, kļuva par G. Flobēra daiļrades pētnieku. Lielu praktisku palīdzību sniedza arī Francijas sūtniecības darbinieki, kuŗi pasniedza franču valodu, literātūru, valstsmācību. Šeit pieminams Marsels Segrests, kuŗš bija arī Franču institūta direktors. Intensīvu darbību 30. gados uzsāka arī franču vieslektori, no kuŗiem visdziļāko iespaidu atstājis Mišels Žonvāls ar saviem pirmajiem latviešu mitoloģisko dainu tulkojumiem franču valodā. Šajos gados LU bibliotēka sa-

ņēma lielu skaitu vērtīgu grāmatu, kas veicināja filoloģiskās domas attīstību, it īpaši vēsturiskā aspektā (lielākā daļa šo grāmatu atrodas LU bibliotēkā, Valdemāra ielā 69).

Tādējādi var secināt, ka 20.-30. gados bija nodrošināta augstākās izglītības iegūšana topošajiem Latvijas romānistiem. To veica kvalificēti mācību spēki un ārzemju lektori, tika uzsākta speciālās mācību literatūras sagatavošana un izdošana, tika radīta labvēlīga augsne starptautiskajai sadarbībai.

Četrdesmitie un piecdesmitie gadi Universitātes romānistiem bija visdrūmākie. LU strādājošie titulētie profesionālie romānisti palika uz dzīvi trimdā un Latvijā vairs neatgriezās. To vietā, līdzīgi, kā tas bija 1919. gadā, ieradās romānisti no Krievijas, piemēram, slavenā pagrīdnieka Eduarda Zandreitera meita Ilga Zandreitere, kas no 1947.-49. g. vadīja Romāņu filoloģijas katedru. Safrabicētā, t. s., **franču lieta**, kad daļa Latvijas frankofilās inteligences par A. Žida darbu lasīšanu dabūja pavadīt ilgus gadus Sibīrijas katorgā, atsvieda romānistikas attīstību tālu atpakaļ. Līdz 1962. gadam franču valodas mācīšanai bija tikai sekundāra loma. Tika uz ilgiem gadu desmitiem slēgta Romāņu filoloģijas nodaļa, mācību spēki izkļiedēti. Nedaudz situācija uzlabojās ar 1956. gadu, kad no Sibīrijas atgriezās un uzsāka pasniedzējas darbu Latvijas diplomāta Mārtiņa Nukšas atraitne M. Nukša.

Jauns pavērsiens svešvalodu mācīšanā sākās 1941. gadā Čruščova atkušņa laikā, kad Maskavā pieņēma lēmumu uzlabot valodu apmācību visā valstī. Arī Latvijā tas radīja samērā plašas izmaiņas. Tika nodibināta LVU Svešvalodu katedra (1962. g.), daļēji tika atjaunota studentu uzņemšana franču valodas un literatūras nodaļā (1962. un 1963. g.), tika atļauta svešvalodu mācīšana nelielās grupās utt. Visi dienas nodaļā studējošie bija pakļauti valsts sadalei, t. i., 3 gadi jānostrādā tur, kur sūtīja sadales komisija. Darba vietas parasti bija attālas lauku skoliņas, uz kuriem absolventi devā nelabprāt. Tā kā franču valodas un literatūras nodaļas absolventiem laukos darbu piedāvāt nevarēja, jo to pasniedza, galvenokārt, tikai Rīgā, tad Universitātes administrācija un partijas komiteja uereti meklēja iegāni atkal slēgt franču nodaļu. Franču valodu toreiz pasniedza Rīgas skolu labākie skolotāji (it īpaši no toreizējās Rīgas A. Barbisa 11. vidusskolas, tagadējā Franču liceja), bet teorētiskos kursus uzaicināja lasīt pasniedzējus no Maskavas, Ļeņingradas (prof. J. Etkinds, vēlāk Sorbonnas profesors) un Minskas. Franču literatūru lasīja doc. T. Kočetkova-Millere, kas, strādādama Nacionālajā bibliotēkā, bija atradusi grāmatu ar Stendāla ierakstiem, un šo ierakstu zinātniska analīze ļāva viņai kļūt par vienu no labākajām speciālistēm pasaulē Stendāla daiļrades pētniecībā. Šajā laikā tapa divvalodu tulkojošās **Franču - latviešu franču vārdnīcas** 2. papildinātais izdevums (pirmais izdevums iznāca 1957. g.), kā arī **Latviešu-franču vārdnīcas** 1. izdevums ar, aptuveni, 26,000 leksiskām vienībām.

70. gadu beigās Minskā tika aizstāvētas 2 disertācijas par franču valodniecības jautājumiem, jo no 1969. gada Baltijas valstis nebija atļauts pieņemt aizstāvēšanai disertācijas par Rietumeiropas valstu literatūras un valodniecības jautājumiem.

80. gadi iesākās ar jaunas zinātniskās temas pieteikumu. Tas izpaudās kā sava veida reakcija pret pastāvējošiem mājieniem slēgt franču valodas un literatūras nodaļu. Lai pierādītu, kāda loma ir bijusi franču filoloģijai Latvijas filoloģijas vēsturē, tika izveidota pētnieku grupa, kuŗas uzdevums bija kompleksi analizēt romāņu valodu (franču, itāļu, spāņu), franču literatūras un Francijas vēstures lomu Latvijā. Īpaši intensīvi tika pētīti valodnieciskie sakari un

pēc 13 gadu ilgiem pētījumiem 1993. gada novembrī LU Habilitācijas padome valodniecībā piešķīra A. Bankavam habilitētā doktora gradu par pētījumu kopu **Romāņu cilmes aizguvumi latviešu valodā**. Par franču latviešu literatūras sakariem tika aizstāvētas 2 disertācijas (Lija Makare par **Raini un franču literatūra** [Rīgā, akad. V. Hausmaņa vadībā] un A. Skrabāne par J. Sudrabkalnu un franču literatūru Maskavā).

90. gadi iesākās ar lielām izmaiņām mācību procesā, saturā un zinātniskā pieejā. Bija nepieciešamas jaunas mācību grāmatas. Šeit jūtamu palīdzību sniedza Skandināvijas valstu un Francijas augstākās mācību iestādes, kā arī Francijas, Kanadas, Itālijas un Spānijas vēstniecības. 1995. gada nogalē beidzot tika nodibināta LU Romāņu valodu katedra, kuŗas uzdevums ir pasniegt franču, itāļu un spāņu valodu studentiem, veikt zinātniskus pētījumus **sastatāmajā valodniecībā**.

Patlaban tiek pabeigts darbs pie lielās **Franču-latviešu vārdnīcas**, kuŗā būs ap 60,000 vārdus, un tūlīt sāksies darbs pie **Franču-latviešu vietvārdu vārdnīcas**, kur sava vieta būs atvēlēta arī Kvebekas toponīmiem.

Gribas cerēt, ka lielās reformas, kuŗas paredzēts veikt Universitātē 1999. gada sākumā, negatīvi neiespaidos franču filologu darbu un ļaus īstenot iecerēto.

Latvijas skolā šobrīd māca 20 svešvalodas, un franču valoda aiz angļu, krievu un vācu valodas, aizņem stabili ceturto vietu. To mācās 51 skolā, apmēram, 3,800 skolēnu. Tomēr Latvijas īpatnība ir tā, ka franču valodu skolās mācās pārsvarā krievu tautības skolēnu no 7 gadu vecuma, tad pārējās skolās to mācās vēlāk, un tie, galvenokārt, ir krievu tautības skolēni. Pateicoties Francijas vēstniecības pūlēm, tiek izvērstā franču valodas apmācība arī citās pilsētās (Daugavpili, Jelgavā, Liepājā, Ogrē, Ventspilī u. c.). Patlaban Latvijā strādā 11 franču vieslektori, kuŗi izveidojuši **Franču valodas apmācības centru**, Francijas un Latvijas zinātniskās literatūras centrus Rīgā un Daugavpilī, veido franču valodas televīzijas iknedēļas kursus, veicina skolēnu, studentu un pasniedzēju starptautisko sadarbību.

Sava loma ir arī nevalstiskām organizācijām, kuŗas drikstēja uzsākt savu darbību sākot ar 80. gadu nogali.

Latvijas franču valodas pasniedzēju asociācija, dibināta 1989. gada maijā, bija pirmā profesionālā pasniedzēju asociācija, kuŗa iestājās Starptautiskajā franču valodas federācijā (**FIPF**). LU iestājās arī Augstskolu asociācijā, kuŗas māca franču valodu (**AUPELF**). Pātikami atzīmēt, ka tas notika Moutrealā.

Septembri Latvijas Universitāte svinēs 80. gadskārtu. Sava loma Universitātes vēsturē ir arī bijusi franču filoloģijas nodaļai. Neviendabīga, pretrunām pilna, bet vēsta uz nākotni. □

**Prof. Andrejs Bankavs,
LU Rīgā, Latvijā**

♥ Redakcija saka paldies prof. A. Bankavam par šo sevišķi informatīvo rakstu. Lai veidotu plašāku ieskatu par veikumiem un iecerēm Latvijā un tā tuvinātu izpratni starp latviešiem tēvzemē un ārzemēs, redakcija būs ļoti pateicīga par jeb kuŗu līdzīgu vai cita veida rakstu, ko tai publicēšanai atsūtīs mūsu augstāko izglītības iestāžu mācību spēki un profesionāļi. Un apgriezta veidā šo informāciju iegūst arī tie lasītāji, kas MLB ziņotāju lasa Latvijā, jo citādi, varbūt, šī informācija pie viņiem nenokļūtu. Gaidīsim un būsim pateicīgi, un mūsu lasītājiem būs plašāks skats par Latviju. Prof. A. Bankavs 1998. gada beigās viesojās Montrealā.

Redakcija

VĒL PAR PĒTERA VASKA VEIKSMĒM

1946. gadā Aizputē dzimušais komponists Pēteris Vasks pēdējos gados izvirzījies par visai veiksmīgu Latvijas sūtni Starptautiskajā mūzikas forumā. Par to atkal no jauna liecināja arī 1998. gada oktobra beigās Grandrapidos (Mičiganas pavalstī, ASV) notikušais koncerts, kurā Grandrapidu simfoniķis orķestris viesu diriģenta Lorenša Leitona Smita (Lawrence Leighton Smith) vadībā atskaņoja Mocarta 34. simfoniķu, Brāmsa 2. simfoniķu, kā arī Pēterā Vaska Koncertu angļu ragam un orķestrim. Angļu raga solo Vaska darbā izpildīja Sanfrancisko simfoniķis orķestris obojiste un angļu radziniece Džūlija Anna Džiakobasi (Julie Ann Giacobassi). Grandrapidu vietējā laikraksta kritiķis pēc koncerta Vasku raksturojis kā vienu no mūsdienu mūzikas gaišākajiem spidekļiem. Arī pirms koncerta vairākos vietējās preses rakstos bija izziņa par latviešu komponistu Vasku, kurā darbi vairākkārt atkaņoti ASV un izteic viņa dzimtenes mīlestību, kā arī pauž par Latvijas smago likteni zem okupācijas varām, tomēr allaž izskanot gaišā cerībā un optimismā.

Ļoti kodolīgs, bet ietilpīgs pārskats par Latvijas likteņgaitām kopš 13. gadsimta, pieminot latviešu krāšņās folkloras tradīcijas, vācu un padomju okupācijas, Molotova-Ribentropa paktu, Baltijas ceļu un neatkarības atgūšanu 1991. gadā, bija ievietots Grandrapidu simfoniķis orķestris koncertu programmu grāmatiņā. Rakstā ietilpa arī isa Vaska biogrāfija un viņa mūzikas iztirzājums. Ja Vaska stilā varbūt esot manāms arī dažu priekšgājēju vai laika biedru (Lutoslavskis, Kančeli u. c.) ietekme, tad būtībā tomēr viņš paliekot uzticīgs savai latviskajai identitātei, būdams savas mazās, daudz cietušās, bet drosmīgās tautas sūtnis pasaulē. "Savā mūzikā es runāju latviski," vairākkārt teicis Vasks, un šis citāts ir atkārtots minētajā rakstā. Vasks arī paskaidrojis, ka, neraugoties uz dažkārt it kā skumīgo noskaņojumu, viņa mūzika cenšas sludināt ideālistu, augstākus garīgus mērķus, skaistumu un saskaņu.

Grandrapidos atskaņotajam Vaska Angļu raga koncertam ir sava priekšvēsture. Vispār angļu rags kā instruments, būdams radniecīgs obojai, ir it kā palicis šī sava pazīstamākā brālēna paēnā. Dažkārt to pat sajauc ar mežragu (Laiks, 1998. g. 28. nov.), kas ir metāla pūšaminstruments un pieder pavisam citai "ģimenei". Kā vēsta Mūzikas leksikons (Zinātne, Rīgā: 1990), angļu rags parādījās 18. gadsimta sākumā ar nosaukumu "oboe da caccia" jeb medību oboja. To plaši izmantoja J. S. Bachs un viņa laika biedri, bet 18. g. s. otrajā pusē tas gandrīz izzuda no orķestru prakses, lai atkal no jauna parādītos 19. gadsimtā. Patlaban angļu rags atkal piedzīvo zināmu renesansi. 1980-to gadu beigās Ņujorkas Filharmonijas angļu radzinieks Tomass Steisijs (Thomas Stacy) bija dabūjis dzirdēt Pēterā Vaska "Musica Dolorosa". Šī mūzika Steisiju visai dziļi aizkustinājusi, kā arī ierosnājusi domu, ka Vaska mūzikai ļoti labi atbilst angļu raga tumšais, it kā melancholiskais tembrs, jeb otrādi. Katrā ziņā, Steisijs Vaskam lūdza uzrakstīt koncertu tieši angļu ragam. Komponists darbu paveica 1989. gadā un tā pirmatskaņojums notika 1990. g. 12. maijā, Stamfordā (Konektikutā, ASV), Steisijam izpildot solo partijas. Kā norādīts jau minētajās Grandrapidu koncerta programmas piezīmēs, darbs ir četrdaļīgs. Pirmā un trešā daļa nosauktas par elēģijām, kas iesākas liriski un apcerīgi, bet otrā pusē piedzīvo drāmatisku sakāpinājumu. Otrā daļa izraisa spilgtu priekšstatu par pipru baltiešu tautas deju. Beigu daļa jeb pēdējā, kas seko bez pārtraukuma, vēsta par dabas burvību, mežu šalkoņu nakti un plašas ainavas pievilcību, lai beidzot iz-

plēnētu klusumā kā maigas vēsmas čuksts. Vēlreiz citējot pašu komponistu Vasku: "Es izbrienu cauri pesimismam, lai beigās tomēr apliecinātu, ka līdz pēdējam elpas vilcienam sumināšu pasaules skaistumu." □

Biruta Sūrmane,
Ņujorkā

MOCARTA "DON ŽUANS" RĪGAS OPERĀ

Par Mocarta mūziku mēdz teikt, ka tā ir viegli saprotama bērnam, bet grūti lielākajam mūzikas pazinējam. Arī šo "Don Žuana" operu var vērtēt no daudz un dažādiem viedokļiem: No parastā skatītāja viedokļa brīnišķīgā mūzika jāņem tāda, kāda tā ir, par kuŗu nav iespējams diskutēt. Bet par operas pašu ideju, piem., vai tā ir moralizējoša vai pat demoralizējoša, katram var būt sava vērtēšanas pieeja.

Ja šīs operas pašā sākumā komandants nebūtu miris duēli ar Donu, tā būtu skaistākā operete ar visskaitāko mūziku, kaut arī joki liktos būtu nepelnīti tēmēti, galvenokārt, uz sieviešu goda un respekta rēķina.

Dons pats, neskatoties uz visām apšaubāmām izdarībām, ar savu bravūru un bezbailību vienmēr skatītāju acīs parādās kā pieņemams virišķīgas drosmes paraugs. Tā šī opera (mūzikāli) ierindojas kā viena no skaistākām Mocarta operām, ja ne vispār visskaitākā no visām operām, kas rakstītas; kaut arī tās nosaukums liktos provocējošs. Daudziem tā varētu likties pat piedauzīga. Daļēji tur varētu būt arī taisnība, jo Donam nav nekādu morālu ierobežojumu ne dzīvē vispār, ne īpaši pret sievietēm.

Pašā operas uzvedumā, ja turās Mocarta garā, uz skatuves neparādās nekas no tā, bez kā šodien neiztiek modernajos uzvedumos - seksa un erotikas inscinējumiem dažādās pakāpēs.

Daudzi psihologi un psihiatri izteikuši analistiskus Dona personības vērtējumus: vieni viņu vērtē kā antifeministu, sieviešu nīdēju, kam patīk viņas sodīt, tās iekarojot un tad pametot, aizsteidzoties pie citas. Citi domā, ka viņš būtu impotents, kas tiklīdz redz, ka sieviete jau varētu piederēt, viņš spiests viņu atstāt. Kāds seksologs, lai palīdzētu saviem klientiem grūtībās attiecībās ar sievieti, lai apprecētos, ieteicis biežāk skatīties šo operu, lai iemācītos Dona drošos paņēmienus, kā tuvoties sievietēm un saistīt viņu interesi uz sevīm.

Dona pievilcības galvenie atribūti ir viņa aristokrātiskā bravūra, bagātība un smalkā iznesība dāmu priekšā; pret ko retai būtu kādi iebildumi. Tā viņa iekāroto sieviešu garajā listē, ko viņa sulainis Leporello lielīgi izdzied skaistā ārijā, ir uzskaitītas kā kalpones, tā princeses un kamerjēras.

Tomēr, Mocarts, kā lielākais starp visiem mūzikas ģēnijiem, nenodarbojas ar šīm sīkām operas joku niansēm. Šīs operas dziļākā doma bija, lai izsmietu tā laika aristokrātiju kā tukšu, izlaidīgu un izšķērdīgu. Tamdēļ arī viņam šīs operas pirmuzvedums notika Prāgā (1787), nevis savā karaliskajā Vinē.

Kā visās drāmās, ļaunais beidzot sapem savu sodu, tā arī notiek šajā operā ar Donu: Viņš, bēgot no saviem vajātājiem, nonāk kapsētā, lai paslēptos. Tur nejauši viņš ierauga pieminekli, uz kuŗa stāv statuļa komandantam, kuŗš bija kritis duēli, cīnoties ar Donu, aizstāvot savas meitas Donnas Annas godu. Viņš pīrgādāmieš ar savu raksturīgo bravūru, uzaicina statuļu pie sevis uz vakariņām. Par lielu pārsteigumu pašam, statuļa ielūgumu pieņem, piekritoši pamājojot ar galvu. Vakarā statuļa arī ierodas, un Dons sāk nojaust kaut ko nelabu, bet drosmē pārvar bailes, un viņš laipni lūdz statuļu pie atsevišķa galda. Statuļa iebilst, ka tā kā mirušais nevarot piedalīties mirstīgo maltītē un, sniedzot roku, ielūdz Donu pie sevis. Leporello, saprotot bries-

mas, bridina savu kungu ielūgumu nepieņemt, bet Dons pēc īsas vilcināšanās tomēr sniedz statujai roku pretim, liek Donam nožēlot visus savas dzīves grēkus, jo pienākusi ir stunda. Bet Dons, kas visu dzīvi par to nebija domājis, nav spējīgs pēdējā brīdī pazemoties un spītīgi atbild - nē, nē, nē! Ar to tad caur dūmiem un liesmām Dons ieslid elles padibeni. □

U.

FORUMS: vērojumi, piezīmes, pārdomas

TOREIZ UN TAGAD

Daudzos latviešu centros ārzemēs, arī Hamiltonā, latvieši šoruden mēģināja atcerēties notikumus, cilvēkus, darbības un panākumus, kas sākās pirms 50 gadiem un veidoja viņu sabiedrisko dzīvi, kas tagad noslidējusi, galvenokārt, uz dievkalpojumiem un pensionāru sanāksmēm. Drāmā, kā to atzina Aristotelis, tā arī dzīvē ir sākums, vidus un beigas ar zināmu nozīmi un secību. Tā arī veidojas cilvēka dzīve, no bērnības uz pieaugšanu līdz vecumam - arī ar uzdevumiem un mērķiem.

Hamiltonas Latviešu Biedrība savā rudens sezonā tāpēc ielānoja atskatus (kā bildēs, tā runās) par latviešu skautiem, gaidām, sportistiem un jauniešiem. Diemžēl, abi sarīkojumi beidzās nesekmīgi, jo vecās liktenģaitas nebija pašreizējai latviešu sabiedrībai svarīgas. Autobusa streiks un mana bijušā latviešu skolnieka bēres arī izraisīja konfliktu. Tāpat bijušie jaunieši un sportisti no Hamiltonas aizklīduši lielajā dzīvē, vai citur Kanadā. Vai šāds stāvoklis nepastāv arī citās vietās? Sarnijā tikai vecā paaudze palikusi - visi jaunie dzīvo citur.

Būsim reāli - bērnībā un jaunībā, tāpat kā dzīvniekiem un putniem, jauniešiem jādod spārni, lai lidotu dzīvē: priekš, darbos, mērķos, arī savos ideālos un kļūdās. Jaunieši, saka lebaniešu mistiķis Gibrans, nav "mūsu" bērni, bet viņi ir jau "savi", jo viņi ir "izšautas bultas", kas pašas tiecas uz savu mērķi, uzdevumu un piepildījumu. Vecāki ir šaušanas loki, un tu viņiem vari dot savu mīlestību, bet ne savas domas, jo viņiem ir savas domas. Bet mēs, kā latvieši, vienmēr esam vēlējušies, ka šīs bultas aizietu uz latviskiem mērķiem. Tāpēc arī viņiem organizējām latviešu skolas un nometnes un iestājamies par viņu latvisko audzināšanu. Pastāvēja uzskats, ka latviešu jaunatne ir mūsu nākotne. Kā to panākt, veicināt un nostiprināt, diemžēl, neatkarājas tikai no vecākiem un sabiedrības. Vecāku un tradīciju nosacījumi bieži tiek noraidīti kā nepieņemami. Vietējā kultūra un draugi iespaido uz atšķiršanos no latviešiem. Ar šo problēmu jāsaskaņas visās paaudzēs un etniskās grupās. Latviešu jauniešu piesaistišana tāpēc bija problemātiska.

Visi - arī jaunieši izveido savas dzīves un latviskās mājas (uzskatus, vērtības, piederību) lielajā pasaules ēkā, kurā mums jādzīvo līdz, lai nepazustu no cilvēkiem, nākotnes un dzīves veidošanas. Šaura pieslēgšanās un darbība bieži ved uz stagnāciju, kas jauniešiem nav pieņemama. Jaunatnes piemiņas vakarā, apskatot vecās bildes un filmas, varējām tikai prāt, kas notika ar to un to un vai viņi vēl pieder pie latviešiem - vai vismaz latviski vēl runā. Ar žēlumu jāpiemin arī tie, kas no šīs dzīves un darbības jau aizsaukti.

Savā atskatā par Hamiltonas jauniešu rosmēm esmu liecinieks un dalībnieks no 1953.-1966. g. Mana līdzdalība un pieredze Hamiltonas jauniešu vidū sākās 1953. g. rudenī, vienu gadu apmeklējot un pabeidzot latviešu sestdienas pamatskolu. Tur iesākās pirmās draudzības, latviskuma ietekmes un arī izvērtējums, kas piemērots un kas ne Kanadas daudz kultūru zemē. Uzskatu, ka visas mazās et-

niskās grupas veido trešo grupu un spēku, kas īpaši jaunatnei jāņem vērā. Toreiz neorganizētos jauniešus savā aizgādībā ņēma mācītājs Ed. Pavasars, noorganizējot reliģisku jauniešu grupu. Šeit radās iespēja apgūt un izvērtēt cilvēciski-kristīgās pamatvērtības. Ar vairākiem dalībniekiem kopīgi iesvētījās.

Piecdesmito gadu beigās dzīvojām pie simpātiskā saimnieka Leo Liepkāja, kas atvēlēja mums, jauniešiem, savu lielo istabu - pulciņa sanāksmēm, diskusijām, spēlēm, dejām un pat LNĶAK kongresam 1957. gadā, kad par priekšsēdi ievēlēja brāli, Laimoni. Pulciņu toreiz vadīja māsa Silkovskas, apmācot arī jauniešus tautas dejās. Pēc studijām abas ieprecējās sveštautiņos.

Brāļa sadarbībā ar ASV un citiem literāri noskaņotiem jaunošiem izveidoja jaunatnes apgādu "Ceļinieks". Jaunais apgāds piesaistīja daudz brīvprātīgo darbinieku, un, galvenokārt, bija pašu jauniešu ideju un darbu pasākums. Ar to latviešu sabiedrība un jaunieši tika pie latviešu literatūras, informācijas un domu izmaiņas. Izveidojās žurnāli Mazputniņš, Ceļinieka raksti jaunatnei, Mēs un Jaunā Gaita. Šie izdevumi gan īsākā, gan garākā laika posmā nozīmīgi deva panākumus un latvisko ietekmi visās jauniešu paaudzēs daudzās zemēs, ieskaitot Latviju. Mana līdzdalība bija pie 3 žurnāliem, kas ļoti sekmēja nostiprināt manu latviešu valodu.

Lielākā problēma pulciņa dzīvē bija, ka biedri ātri mainījās un nebija ista turpinājuma nākotnes un mērķu virzībai. Vecākajā paaudzē, trupretim, daži (liekas, godkāribas dēļ) sabija amatos gadiem ilgi. Tā, protams, darbs un rutīna turpinājās, bet varbūt ar mazāk jaunām idejām un citu darbinieku iesaistišanu. Jaunatnes darbā jaunieši bija jāiesaista, jānodarbina un jāatrod sekmes, kas toreiz nebija viegli. Jauniešiem trūka līdzekļu, telpu un jauniešu kartoteku no citām pilsētām, lai sarīkojumus plašāk un labāk izkārtotu.

Jauniešiem viss bija jāapgūst no jauna. Tāpēc ar laiku pulciņiem izvirzīja padomniekus un organizāciju labvēļus. Hamiltonā tādi bija Ed. Breikšs, Vilis Ozols un Arvīds Kalupnieks. Jaunatnes apvienībai daudz palīdzēja Treijera kungs no Niagāras, iedzīvinot biedru-veicinātāju akciju. Visās LNAK sesijās padomes locekļi ziedoja jaunatnes atbalstam, bet ar to, protams, nepietika. Vēlāk LNĶAK bijušie priekšsēdži piedalījās kongresos un visādi rūpējās ar padomu un darbu pulciņu un jauniešu aktivitāšu izvešanā. Posmā no 1959.-66. g. jauniešu apvienība mēģināja pārstāvēt un koordinēt jaunatnes pulciņu dzīvi un, galvenokārt, nodarbojās ar šādām problēmām: 1. Kā piesaistīt jauniešus, 2. Kā sagādāt vadības zināšanas un vadītājus, 3. Kādas programmas izvest. Šo vajadzību risināšanā pulciņi rīkoja 6 nedēļu nogaļu kursus un biedri piedalījās 2x2 nometnēs un kongresos. Par HLJP "Rota" sekmīgo darbību vietējās organizācijas pulciņam uzdevāja Latvijas karogu. Žēl, ka bijušajiem pulciņa dalībniekiem bija šovasar jāpiedzīvo tas, ka Latvijas karogs un tautas lūgšana uz Dieva svētību Latvijā tika nobidits pie malas - tieši jaunatnes pulcēšanās laikā.

Lai svētīti tie cilvēki, organizācijas un saprotošie labvēļi, kas toreiz palīdzēja jauniešiem, jo pašiem tiem trūka istu, drošu valodas pratēju, tāpēc pulciņu ziņas un atreferējumi bieži netika rakstiski izziņoti. Smadzepi (datori) toreiz būtu daudz palīdzējuši. Spējīgākie darija daudz; bet daudziem trūka pienākuma apziņas un griba strādāt. Hamiltonas pulciņš "Rota" tomēr sevi pārstāvēja daudzus gadus ar lielu dalībnieku skaitu LNĶAK valdē. Šini izklāstes vēstures posmā no Hamiltonas nāca priekšsēdži: Laimonis Zandbergs, Modris Zandbergs un Arnolds Smiltnieks.

Arvien aktīvāka jauniešu rosība un sadarbība ar Londonas un Toronto jauniešiem stiprināja jauniešos jūsmu,

prieku, drosmi un sekas dažādu projektu un mērķu izvešanā, kā, piem., Stratfordas izbraukumos, sporta spēļu rīkošanā, Niagaras jaunatnes un draudzību dienu rīkošanā, apvienotos tautas deju svētkos un meiteņu kvinteta izveidošanā - "Rota" Hamiltonā deva priekšzīmi citām vēlākajām dziedātāju grupām. Lielākā jauniešu sadarbošanās un nodarbošanās: 1. sociāla sadzīve - ballītes, 2. sportošana un 3. tautas dejas. Jaunatnes darbs nevar noritēt bez priekiem, un to Hamiltonas jaunieši un pulciņa valde apzinājās. Tāpēc pulciņš izveidoja tradīciju, rīkojot gadskārtēju "Rudens balli" apkārtnes jauniešiem un latviešu publikai. Šis pasākums pulciņam labi atmaksājās, jo ieradās daļiņnieki no tuvienes un tālienes. Pulciņu 4 gadus sekmīgi vadīja Arnolds Smiltņieks. Viņš tagad tikpat sekmīgi vada Hamiltonas Latviešu Biedrību. Ap šo laiku labvēlis, nelaiķis Roberts Kreišmanis atvēlēja savu lielo istabu moderno deju kursu rīkošanai. Baker kungs mums mācīja "tango", "jive" un citas romantiskas dejas. Daži pāriši sadancojās uz mūžu. Jau šini laikā sākās lēna aizceļošana: dažam zaldātos, citiem uz universitātēm vai laulības dzīvē. Jaunība aizsteidzās un pārveidojās ar izglītības uzdevumiem un pārmaiņām dzīvē.

Hamiltonas jaunatnes pulciņš "Rota" un varbūt citi pulciņi visumā izveda 10 mērķus un uzdevumus:

1. Lai koptu latvietību, to saturētu un saglabātu jauniešos.
2. Lai kopīgi pulcētos un draudzētos.
3. Lai iegūtu pieredzi organizāciju darbā un uzdevumos.
4. Lai sadarbotos ar vietējām latviešu organizācijām un pulciņiem.
5. Lai darbotos LNJAK kā pilntiesīga locekle.
6. Lai apzinātu un ieinteresētu jauniešus piedalītiesursos, 2x2, kongresos un citos pasākumos.
7. Lai apgūtu individuālas mākas, spējas un izkoptu talantus (dziedāšanu, dejušanu, vadišanu).
8. Lai pārstāvētu jauniešus un latviešus kanadiešu un citās sabiedrībās - politiski kultūrālās sanāksmēs.
9. Lai piedalītos un, kopīgi sastrādājoties, rīkotu nacionāli-politiskas programmas (14. jūniju, 18. novembri, melno lenšu dienu).
10. Lai organizātoriski mācītos, veicinot pulciņa biedru labklājību, Pulciņa biedri audzināja sevi, kas ir katra cilvēka dzīves lielākais uzdevums.

Pēc 32 gadiem, kopš 1966. gada, kad kā jauns skolotājs vedu Sv. Katarīnas meitenes ciemos uz Hamiltonas pulciņa sarīkojumiem, jāatzīst, ka latviešu jauniešu rosība pēc tam ir jauki turpinājusies ar nozīmīgām izpausmēm, kā jaunatnes svētkiem (2), jaunatnes dziesmu svētkiem (6), Vispasaules (10) kongresiem, mūzikas nometnēm (6), kokļu dienām, turpinājušies LNJAK kongresi un, galvenokārt, nav apsīkušas jauniešu domas, jūtas un darbi visādos latviskos pasākumos. Te ir palīdzējuši vairāki labi apstākļi un sevišķi jaunā paaudžu maiņa, vadot un virzot jaunatnes darbu plašumā un dziļumā. 1970. gadā bija Jaunatnes gads, notika darba talkas līdzekļu vākšanā Toronto latviešu centram. Jaunatne visur tad iesaistījās, un tagad viņi tur atkal kļuvuši vadītāji, kā Auseklis Zaķis Toronto latviešu centrā; Hamiltonā vidējā un jaunā paaudze, ieskaitot brāļa dēlu Aldi, tagad māca latviešu sestdienas skolā. Bijušā skolniece Mirdza Avens laiciņu bija skolas pārzine. Mana gājuma jaunieši apmāca skautus un gaidas un darbojas biedrībā. Sabiedriskais devums atdodas.

Palīdzība nākusi no vecākiem, organizācijām, sabiedriskiem darbiniekiem, skolotājiem un visas latviešu sabiedrības, atbalstot jauniešu programmas un centienus. Starplaikā jauniešiem ir telpas sanāksmēm, dažādas nometnes, sestdienas ģimnazijas, bet, galvenokārt, notikusi

Latvijas brīvības atgūšana. Šis ietekmes un iespaids jaunatni aizrauj un dod viņai prieku un drosmi darboties un pastāvēt pie latviešiem. Tāpēc nākotnes uzdevums - jaunatnē jānostiprina ista un stiprs latviskā gara pamats. Jauniešu pastāvēšana un darbība vēl liecinā, ka pamats nav zudis. Latvijas tilts dod drosmi un darbus nākotnei, jauniešiem mērķiem un uzdevumiem. Tos jauniešiem pašiem jāizvērtē, jāveido un jāveic. Viņu nākotnes uzdevums panākt, ka ceļš uz Latvijas tilta kļūtu divvirziena iela. Ir vairāk kā traģiski, ka ārzemju Latvijas pavalstnieki pie vēlēšanām divas reizes tika mānīti un ierobežoti. Ar šādu nebrīvību jaunatni Latvijai nepiesaistīt!

Daudzu jauniešu svešumā iemācītais latviskais sentiments, patriotisms un nacionālisms viņus varbūt virzīs uz darbu Latvijā. Padomāsim - vai augšminētās vērtības Latvijai ir svarīgas, vajadzīgas un modē? Kas būs lielais vienotājs? Vai tikai nauda? Vai jaunieši spēs sadarboties un iekļauties politizētajā Latvijas iekārtā un dzīvē? Draugs Juris, kas Latvijā rūpējas par saimniecisku projektu attīstīšanu, pēc otra apciemojuma secina: "Viss būs labi, bet politika zemi un tautu ir sabojājusi." Vai jaunieši brauks uz Latviju tikai uz jautru sadzīvi - kas arī latviešu dabā? Latviešu nākotne ir Dieva un visu jauniešu rokās.

Nobeidzot, lai runā 3 dažādi viedokļi no Toronto jauniešu referātiem, kas publicēti TLB grāmatā: "Darbs un Devums".

Patriks Rundāns: *"Īpaši mums, jauniešiem, ir uzdevums piedalīties sabiedrībā un darbā ar to, ko mēs spējam, lai darītu mūsu māju labāku, mūsu valsti labāku un mūsu pasauli labāku."*

Pauls Miklaševics izsakās vēl patriotiskāk: *"Paaudze pirms mums ir spējusi atbrīvot Latviju, bet manas paaudzes uzdevums būs to pasargāt un nostiprināt un nekad nepieļaut lai tā vēlreiz krit redzama vai neredzama ienaidnieka rokās. Mums ir grūts ceļš priekšā, bet zinu, ka spēsim izpildīt mūsu likteni un ka manas paaudzes vadībā mani paša bērni spēs visu savu mūžu nodzīvot brīvā un latviskā Latvijā."*

Anne Marie Pētersone no 1997. gada referāta: *"Celsim tiltus starp Latviju un ārpus Latvijas latviešiem"* informē, ka 2000. g. Kanādā notiks Vispasaules jaunatnes kongress. *"Tāpēc ir laiks pievērst uzmanību mums pašiem. Visu laiku griežam skatu uz Latvijas pusi un aizmirstam rūpēties par to, kas notiek te. Daudzi jaunieši nevēlas pārcelties dzīvot Latvijā un vēlas nodrošināt, ka sabiedrība viņiem pastāvēs nākotnē. Ir svarīgi turpināt rīkot sarīkojumus, atbalstīt skolas, uzturēt tradīcijas, līdz kamēr nav vairs vajadzība jeb interese to darīt. Esam paši ieguvuši tik ļoti daudz no sabiedrības, ka ir laiks ko viņai atdot."*

Paldies lasītājiem par Jūsu uzmanību un pacietību izsekot šim pagātnes gaitām - kaut arī tās latviskas un tāpēc nozīmīgas. Varbūt atmiņās ieviesusies arī kāda svarīga aizmāršība? Kādreiz sieva nosūta uz pagrabu pēc 3 lietām un atgriezās ar divām. Arnolds saka, ka tas vēl labi. Ceru, ka Jūsu atmiņas ir labā kārtībā. Atmiņa jāvingrina, tomēr nevaru pārspēt sievas māti, kuŗas 87 gadu vecais atmiņu pūrs neizsmejams. Lūdzu rakstiet arī jūs kaut ko nozīmīgu no savas dzīves! Mēs visi esam vienreizēji! □

Modris Zandbergs,
Sarnijā, Kanadā

KĀDĒĻ MĒS ESAM TĀDI, KĀDI MĒS ESAM?
Dažas piezīmes no tautieša, kas vairākus gadus atgriezies dzimtenē

Runāt kritiski par Latviju šobrīd ir ļoti modē. Tas nav tikai ārzemju latviešu monopols. Es dzirdu kritiskus vārdus par mūsu zemi katru dienu. Un ne bez pamata. Dau-

dziem latviešiem ir grūta dzīve, atalgojumi un pensijas zemas, preces pieejamas, bet tās nevar nopirkt naudas trūkuma dēļ. Nav brīnums, ka skan kritiski vārdi par valdību, politiķiem un ierēdņiem.

Divi faktori lielā mērā izskaidro šo situāciju, kuŗa bija paredzama jau pirms vairāk gadiem. Pirmais no tiem bija veids, kā Latvija atguva savu neatkarību. Tas notika Padomju Savienības sabrukuma dēļ, kas tomēr ļāva padomju laika vai padomju garā audzinātiem cilvēkiem palikt savās vietās vai bez grūtībām ieņemt jaunās Latvijas amatus. Varbūt citu iespēju nebija, bet fakts bija tas, ka daudz lietu nemainījās un domāšana palika vecā. To es pats piedzīvoju, darbojoties vairākās zinātnieku habilitācijas un nostrifikācijas padomēs, kuŗu uzdevums bija izvērtēt "ārzemēs" (ieskaitot Padomju Savienību) piešķirtos akadēmiskos gradus. Tā bija laba ideja, jo bija cilvēki, kas akadēmiskos gradus vai kvalifikācijas bija ieguvuši partijas nopelnu dēļ. Atskaitot dažus gadījumus, daudz nekas no labi iecerētās programmas neiznāca, jo bija vajadzīgi skolotāji, darbinieki, pētnieki, kas ir gatavi tūlīt strādāt Latvijā. Mums nebija personāla krājumi, ne Latvijā, ne arī ārpus tās, kas varētu stāties neatzīto darbinieku vietās. Un tā daudzās vietās palika vecie vai viņu audzēkņi ar visiem padomju tikumiem un netikumiem.

Varbūt tā pati grūtākā problēma šajā ziņā bija tas, ka daudziem bija pazudis darba tikums un godīgums. Kā tas varēja notikt Padomju Savienības okupācijas laikā, nav grūti izskaidrot. Cilvēki bija "iedzīvojušies sistēmā" (varbūt dzīves nepieciešamības dēļ) un šis "mantojums" nāca līdz. Diemžēl, ārzemju latvieši, kuŗi varbūt ar savu domāšanu varēja mainīt, lielā skaitā neatgriezās. Tā nu tagad, padomju laikā un garā augušie ir palikuši vai izaudzinājuši jaunu paaudzi, kas nemaz nav tik citāda. Lai mainītu cilvēka domāšanu, īpaši vērtību jautājumos, ir jāpaiet paaudzēm.

Otrais faktors bija, kāda Latvija tika atjaunota. Visi sauca, ka jāatjauno 1918. gada 18. novembra Latvija, bet, ko tas nozīmēja? Tas nozīmēja 1922. gada Satversmi. Latvijas proklamēšana kulminēja Satversmes Sapulces darbā. Es atceros 5. Saeimas pirmo sēdi, kur mēs visi svinīgā kārtā parakstījām dokumentu par 1922. gada Satversmes atjaunošanu un spēkā esamību. Mani toreiz pārsteidza lielā vienprātība un fakts, ka nenotika nekādas debātes, vai tas tiešām ir tas labākais solis. Nodomāju, ka problēmas varēs risināt vēlāk, bet šis "vēlāk" nav vēl līdz šim isti pienācis.

Tajā pat laikā, ir, gribot vai negribot, atvērušās gandrīz visas 1922. g. Satversmes problēmas, kas bija neatkarīgās Latvijas sākuma gados. Varbūt mazs uzlabojums ir Vēlēšanu likumā, bet arī tas nav ievērojami samazinājis vēlēšanu sarakstus. Mēs redzam 1920-to un 30-to gadu "atkārtojumu". Tikai mūsu tautas ārējie apstākļi (piem., valdības darba pieredzes, ekonomiskie, tautības un minoritāšu jautājumi) ir grūtāki. Latvijā šodien valda mazākuma koalīcijas valdība, kuŗas mūžs var izrādīties samērā īss. Tas nesola daudzu mūsu problēmu fundamentālu atrisinājumu. Jautājumi lauksaimniecībā, rūpniecībā, izglītībā un medicīnā paliek "atlikti" un "atlikti".

Abi pieminētie faktori liek mums domāt par jauna latviešu cilvēka un jaunas valsts struktūras veidošanu. Abas šīs lietas iet roku rokā, jo jaunas valsts struktūras izveidošanās izaug no jaunas cilvēka domāšanas un otrādi - jaunais latvietis izaug no jaunas Latvijas. Bet, vai tas nav "burvja loks"? Konfrontēts ar šādu "burvja loku", latvietis Latvijā ir tāds, kāds viņš ir. Šeit ir izskaidrojums daudzām problēmām. Bet kā ar atrisinājumu šim "burvja lokam"? Varbūt šajā vietā ir labi atcerēties, kā mēs nonācām pie

tām problēmām, ko minējām sākumā. Tā bija padomju vide, kas sagrauza latvieti un to sakropļoja morāli. Tā bija pārsteidzīga 1922. gada Satversmes atjaunošana, tā sakot, "Atmodas laika" gaisotnē. Izlikās, ka latvieši no kļūdām ir mācījušies. Ja tas tā, tad tas nozīmē, ka ir nepieciešama jauna vide, kuŗā valda cita gaisotne. Šajā vietā parādās latviešu lielā interese par "ieiešanu Eiropā", jo tur, šķiet, valda situācija, kuŗu tas vēlas. "Eiropa" latvietim ir vērtību jēdziens, un "eiropieties" ir cilvēks, kas ir mācījies no kļūdām savu valstu uzbūvē. Tieši šī iemesla dēļ, latvietis, neskatoties uz visām problēmām, ir optimists. □

Visvaldis Klīve,
Latvijā

IECIETĪBU UN MĪLESTĪBU - ARĪ IKDIENĀ

Cilvēkiem ir jāprot smaidīt un mīlēt - tad ikdienā
kļūst priecīgāka, ir pārliecināti kristīgo skolu
skolēni

Ziemsvētkos cilvēki mēģina būt iecietīgāki un mīļāki cits pret citu, dāvanas saņem ne tikai pārtikušie, bet arī grūtdieņi. Tā domā Rīgas kristīgās un katoļu ģimnaziju skolēni. Taču, viņuprāt, daudz jaukāk būtu, ja iecietīgums un mīļums cilvēku attiecībās būtu ikdienā un ja dāvanas grūtdieņiem tiktu gādātas ne tikai Ziemsvētkos.

Brīnumu neviens nespēj apjēgt

"Ziemsvētkos pie manis atbrauks māsa," saka Rīgas ģimnazijas skolnieks Jānis. Māsa mācoties Zviedrijā un uz mājām atbraucot tikai Ziemsvētkos, tādēļ šie svētki Jānim saistoties ar māsu. Bez viņas tie nebūtu tik jautri.

Savukārt, Jāņa skolas biedrei Santai Ziemsvētki saistoties ar gaismu, kas laužas cauri tumsai. Kā spriež Valdis, arī no kristīgās ģimnazijas, gada laikā, kad naktis ir krietni gaŗākas par dienu un daudz laika iznāk pavadīt mājās, var domāt par sevi un cilvēkiem.

Mēs ceram, ka Ziemsvētkos nāks Pestītājs, Ziemsvētku būtību mēģina izskaidrot Katoļu ģimnazijas skolniece Laura. "Un Viņš atpestīs pasauli," piebilst skolas biedrs Jānis. Katoļu bērniem ticības mācības stundās daudz esot mācīts par Ziemsvētkiem, un galvenais ir tas, ka Ziemsvētkos jāatceras un jāpiemin Jēzus dzimšana. "Īsāk runājot, Ziemsvētkos mēs svinam Jēzus dzimšanas dienu," secināja Māris.

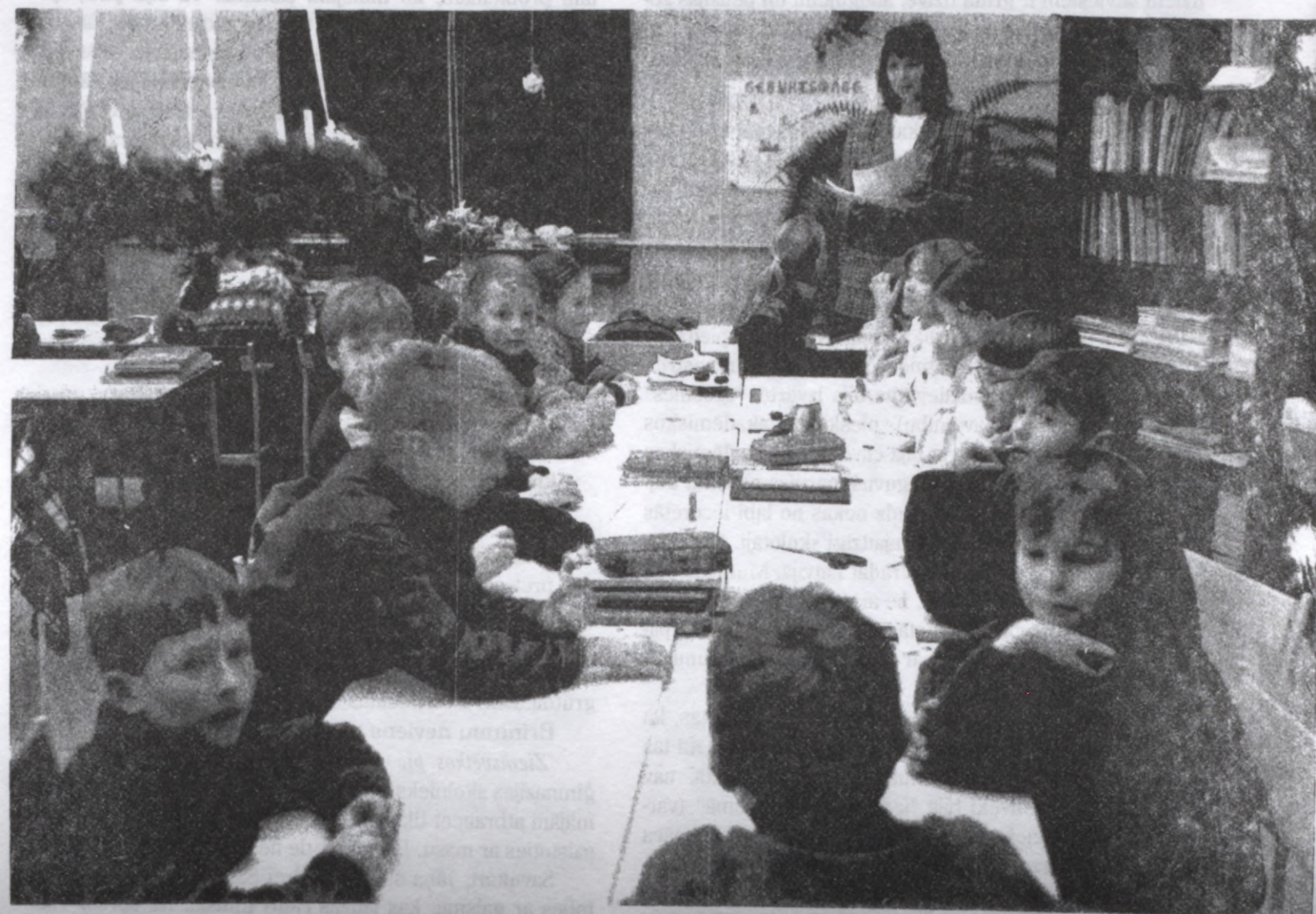
Ziemsvētki ir arī brīnumu laiks, apgalvoja Māris. Bet, pēc viņa skolas biedrenes Lauras vārdiem, izskaidrot brīnumu neesot iespējams. "Ir lietas, kuŗas ar prātu neviens nespēj apjēgt," teica Jānis. Tas katram atsevišķi esot jāizprot. Bieži vien ir tā, ka brīnumu sāk aptvert tikai tad, kad tas jau noticis. Pats lielākais brīnums esot cilvēka dvēsele.

Rīgas kristīgas ģimnazijas skolnieks Kristaps pārliecinājies, ka, gaidot Ziemsvētkus, cilvēki kļūst jautrāki un liksmāki, arī laipnāki cits pret citu. "Vismaz cenšas tādi būt," domā Santa. Kristapam gan nepatīkot pieaugušo uzsvērtais, ka Ziemsvētkos jābūt labākiem, laipnākiem, iecietīgākiem. Tādiem taču jācenšas būt visu laiku!

Savukārt, Katoļu ģimnazijas meitenes apgalvoja, ka, gaidot Ziemsvētkus, cilvēkiem noteikti jākļūst mierīgākiem, klusākiem un jāizsūdz grēki, jāņem laboties. Mārim parasti sirdsapziņa pasakot priekšā, kas labs un kas slikts, bet citi skaidroja, ka izlasot baušļus un tad ziņot - kas labi, kas likti. "Dusmoties ir slikti," teica Jūta. Laura piebilda, ka sliktie darbi jānožēlo ne tikai Ziemsvētkos, bet ik dienu. Kā katru dienu istabu tīra, tā katru dienu esot jātīra arī sirdsapziņa.

Ziemsvētkos - mīlestības dāvanas.

Pēc Santas teiktā, Ziemsvētki ir Kristus dzimšanas svinības. Klusi un balti svētki. Viņa esot laikus sagatavojusi saviem mīļajiem pa dāvaniņai, tādēļ ar lielu nepacietību

Ziemsvētku noskaņas Rīgas kristīgā ģimnazijā

Rīgas kristīgās ģimnazijas direktore Vera Volgemute

Foto Arnis Blumbergs

gaidījusi, kad beidzot būs Ziemsvētku vakars un katram varēs iedāvināt pa pārsteigumam.

Ziemsvētki nes prieka vēsti. Prieks esot par Jēzus bērna dzimšanu un dāvanām. Tā zināja stāstīt Katoļu ģimnazijas audzēkņi. Kā gudrie nesuši dāvanas, tā arī tagad Ziemsvētkos cilvēki cits citam dāvā dāvanas.

Kristaps, kristīgās ģimnazijas skolēns skaidroja, ka dāvināšanas tradīciju Ziemsvētkos esot sācis Svētais Niklāvs, kas Ziemsvētkos aicinājis apdāvināt nabagos, grūtdieņus, bāreņus, vientuļos un skumjos. Viņš esot vēlējis, lai šīs dāvanas tiek dotas mīlestības dēļ. Diemžēl, kā pārliecinājies Kristaps, tagad Svētā Niklāva tradīcija pārvērtusies pirmsvētku iepirkšanās drudzi un dāvanas tiek dāvinātas tikai tuvākajiem. Tas, protams, neesot slikti, Svētais Niklāvs droši vien bija domājis, ka svarīgi, lai Ziemsvētkos katram grūtdienim būtu iemesls priecāties. *"Ja mēs katrs parūpētos kaut par vienu nabagu, tad taču prieks tiktu katram,"* spriež Kristaps. Pēc viņa pārliecības nav obligāts noteikums dāvināt kaut ko taustāmu, materiālu. Varot dāvināt arī dziesmas vai smaidus.

"Ja cilvēks ir noskumis, labs vārds un smaidis var būt labākā dāvana," ir pārliecināts Kristapa skolas biedrs Valdis. Viņu adventes laikā esot iepriecinājusi doma, ka Ziemsvētkos kopā ar citiem jauniešiem brauks uz Baldoni apciemot slimus bērnus. No citu prieka arī viņā dzimstot prieks.

Katoļu ģimnazijas skolnieks Jānis saka, ka nevienam nav pienākuma darīt kaut ko labu. Žēlsirdība dzimstot no mīlestības, tā esot Dieva dāvana. Māris pārliecināts, ka labākā žēlsirdības izpausme ir lūgšanās par cilvēku vajadzībām. Viņa skolas biedre un vārda brāļa Janča karstākā vēlēšanās ir, lai Dievs uzklausītu visas viņa lūgšanas. Dažreiz tās patiesi tiekot uzklausītas, bet lūgtais notiekot tikai pēc krietna laiciņa. Citreiz, savukārt, iznākot lūgties par kādu cilvēku, bet viņam tik un tā klājas jauni. *"Bet, ja tu nelūgtos, varbūt viņam klātos vēl jaunāk,"* sprieda Jānis.

Katoļu ģimnazijas bērniem katram šajos Ziemsvētkos bija sava lūgšana. Viens gribētu būt laimīgs, otrs vēlētos izmācīties, trešais nodzīvot labu dzīvi neatkarīgi no tā, par ko kļūs - par sētnieku vai bagātnieku.

Ticība, lai palīdzētu sev un citiem

Katram cilvēkam vajag kaut kam ticēt, pārliecināta Rigas kristīgās ģimnazijas skolniece Santa. Neesot vienkārši iespējams nevienam un nekam neticēt. Esot cilvēki, kas tic tikai sev, esot tādi, kas tic Dievam. *"Es ticu Dievam, jo tas man dod pašārvību,"* domā Santa. Viņas jaunākais skolas biedrs Jānis paskaidro, ka dažreiz esot ļoti grūti, ja nav neviena, kam ticēt un uz ko pašauties. Viņš ticot ne tikai Dievam, bet arī māmiņai, tētim, mātai un dažreiz arī draugiem. *"Dažkārt gan šķiet, ka beigas klāt. Tad ar vienu pašu cerību neiztikt. Vajadzīgs gribas spēks dzīvot tālāk, cerēt un mīlēt. Man gribas spēks rodas automātiski, vienlaikus ar cerību,"* stāstīja Valdis.

Pēc Jāņa skolas biedra Kristapa vārdiem, vajadzīga arī cerība, ka nākotnē viss būs labi un grūtajos laikos Dievs būs klāt. *"Mana drauga vecmāmiņa, ļoti vecs cilvēks, mēdza teikt: 'Kad nav labi, ar' ir labi.' Tas nozīmē, ka nekad nav tā, lai nebūtu vēl sliktāk. Tas palīdz priecāties par to, kas ir dots, un cerēt, ka kādreiz būs labāk."* Tā Kristaps. Santa atzīstas, ka daždien griboties gan gausties, cik grūti klājas, bet tādās reizēs viņa atceroties, cik daudziem cilvēkiem klājas daudz, daudz smagāk. Varbūt arī tas neesot labi - priecāties, ka pašam neiet tik slikti kā citiem. Bet nekad taču nebūšot tā, ka visi būs laimīgi. *"Vispirms jāmēģina ar sevi tikt galā, tad citiem var palīdzēt,"* pārliecināta Santa.

Kristaps domā tālāk, ka katram cilvēkam jāmeģina tikt skaidrībā ar sevi, lai saprastu, kādēļ dota šī dzīve. Ti-

kai tad, kad cilvēks to sapratis, viņš varot palīdzēt savai ģimenei un varbūt pat sabiedrībai. Cilvēces vēsturē bijuši gadījumi, kad viens cilvēks spējis izmainīt ļoti daudz cilvēku dzīves, bet tas neesot katra cilvēka uzdevums. *"Katram sava vieta uz zemes,"* visu saliek kopā Kristaps. Valdīs pievienojas viņa viedoklim un apgalvo - ja cilvēks nevar palīdzēt sev, arī citiem viņš nespēs palīdzēt.

Pēc Kristapa personīgās pieredzes, visbiežāk palīdzību var atrast pie draugiem. Viņi esot vienīgie, kas varot skaidri un gaiši pateikt: *"Tu rikoļies stulbi!"*, kamēr citi par to mēdzot nosmīkņāt.

Santa savā dzīvē pārliecinājusies, ka cilvēki palīdzību pie citiem cilvēkiem meģina meklēt tikai bezizejas situācijās. Tad daži atrodot Dieva mīlestību, bet esot arī cilvēki, kas, piedzīvodami lielas nelaimes, domā, ka Dievs viņus nav pasargājis. *"Varbūt tie tādi pārbaudījumi, ar kuriem palīdzību Dievs meģina stiprināt cilvēka ticību,"* ieminas Kristaps. Viņam griboties ticēt, ka nelaimes cilvēka dzīvē notiekot arī tad, ja Dievs meģina kādu pasargāt no vēl lielākas nelaimes.

"Atcerējos vienu reizi, kad par mata tiesu izglābos no nāves. Mani gandrīz sabrauca mašīna, bet es tomēr izbēgu. Izjūtas bija baigi labās, jo es priecājos, ka dzīvoju," - tā Santa.

Kaut varētu labāks kļūt

Ziemsvētku prieku mazina pārdomas, ka kaut ko tomēr vajadzēja darīt citādi, nekā tika izdarīts, teica Kristaps. *"Es noteikti kādu esmu sarūgtinājis vai apvainojis. To gribētu vērst par labu, kaut ko vajag sevi labot."* Santa, savukārt, gribētu būt iecietīgāka pret citiem. Ik vakaru viņai esot grūti aizmigt, pārdomājot savu rīcību nodzīvotajā dienā. *"Es tā analizēju sevi, ka nespēju aizmigt. Man tā gribas nedomāt, bet visu laiku domāju,"* viņa saka. Jaunākajam sarunu biedram Jānim turpretim grūti pierast pie jaunajiem klases biedriem, un tas, iespējams, mazliet mazinot viņa Ziemsvētku prieku.

"Ir bijušas reizes, kad domāju, ka nevienam neesmu vajadzīgs un neviens mani nemīl," tā Valdis. Tad viņš meklējot palīdzību pie Dieva un drīz vien sazreģģijumu meģgli atsienoties pašī no sevis. Arī Kristapam bijis kāds draugs, kas bijis pārliecināts, ka viņu neviens nemīl. *"Es viņam uzbāžos ar stāstiem par Dievu, jo varbūt tos uz reizi ir grūti 'sagremot', bet atgādināju par māti, tēvu un brāli. Ģimene ir kaut kas tāds, pie kā vienmēr var palikt,"* klāsta Kristaps. Arī Valdis atceras līdzīgu gadījumu savā dzīvē. Viņam bijuši pazīstami divi brāļi, kuņi pret viņu izturējušies noraidoši. Arī Valdis nav klāstījis par savu ticību un cerību uz Dieva palīdzību, bet vienkārši bijis kopā ar viņiem. *"Ja runā ar cilvēku, kas mīl Dievu, pamazām sāk saprast, ka pasaulē ir kāds varens spēks, kas vada cilvēkus - mīlestība,"* viņš ir pārliecināts, par ko liecinot tas, ka abi brāļi esot mainījuši savu attieksmi pret dzīvi.

Ziemsvētkos mēs esam īpaši.

"Ziemsvētki ir gada visīpašākie svētki. Mēs taču nevieniem svētkiem tā negatavojamies kā Ziemsvētkiem, vai ne? Tādēļ arī mums pašiem jābūt īpašiem, un, ja mēs tādi esam, jāspēj piedot visas pārestības," skaidro Kristaps.

Arī Katoļu ģimnazijas bērni apgalvo, ka prieku Ziemsvētkos sagādā izlīgšana ar sevi un citiem. *"Protams, tā ir, ka mēs sastrīdamies un jau pēc pāris minūtēm izlīgstam, bet vienmēr taču paliek kaut kas neizrunāts un nepārdomāts,"* domā katoļu meitene Evija. Bijušas reizes, kad liecies neiespējami piedot pārestību. Jūta zināja teikt, ka šādos gadījumos tikai no sākuma esot grūti, bet pēc tam, kad piedots, ap sirdi esot vieģgli. Šie bērni esot redzējuši bērnu namos un veco ļaužu patversmēs pamestus cilvēkus, taču šo ļaužu pāri darītājus nosodīt viņi nevēloties. *"Varbūt viņi tā rikoļās, apstākļu spiesti,"* spriež Jānis. Vi-

nam nav šaubu, ka visi cilvēki ir labi, tikai ne vienmēr un ne visi viņu darbi ir labi. Māris pieļauj iespēju, ka kāds no tiem cilvēkiem, kas pametis savus tuviniekus, bijis ļoti mantkārīgs. Dažus bērnus varbūt vecāki sūtot ubagot, lai pēc tam viņu saubagoto naudīgu notrallinātu. Tad nu ir iemesls teikt, ka viņus neviens nemil. "Viņam vienkārši nav neviena, kas pateiktu, ka viņu mil," pārliecināts katoļu ģimnazijas 12. klases skolnieks Jānis, vecākais no šīs sarunas biedriem. Viņa skolas biedrs Māris ir pārliecināts, ka bērnus visvieglāk pārliecināt par Dieva mīlestību un viņi to saprot vēl labāk par pieaugušajiem. "Viņi ies pareizo ceļu un sapratis, ka Dievs viņus mil," viņš pārliecināti saka.

Cilvēks bez mīlestības jūtas pamests

"Pirms kļuvi par Rīgas kristīgās ģimnazijas skolnieku, mācījies kādā citā skolā, kur cilvēku attiecībās mīlestības nebija. Mēs mācījāmies nekautrēties no tā, ka kādu mil, un tad savstarpējās attiecībās notika revolūcija," stāsta Valdis. Pēc viņa teiktā, cilvēks bez mīlestības jūtas pamests. "Tādēļ vienmēr vajagot ticēt, ka ir mīlestība, ko var just no kāda tuva cilvēka. "Ja domā, ka neviens tevi nemil, tad citus cilvēkus arī neiemilēsi," pārliecināta Valža skolas biedrene Santa. Viņa apskauž tos, kas ir visu milēti, taču šie cilvēki dāvājot arī pretmīlestību. Ja nebūtu šādu jūtu, pēc Santas pārliecības, izpaliktu arī draudzība. Īsta draudzība pazīstot mīlestību.

"Mīlestība dod pārliecību, ka tu neesi viens. Ja cilvēkam nav šīs pārliecības, tad viņš noslēdzas no cilvēkiem, nerunā ne ar vienu un kļūst par savādnieku," domā Kristaps. Santa viņam iebilst - ja kāds ir viens, tas nenozīmē, ka viņš nevienu nemīlot.

Māris no Katoļu ģimnazijas skaidro, ka Dievs ir mīlestība, kuņai esot vairākas izpausmes formas - esot iespējama mīlestība uz Dievu, mīlestība starp diviem cilvēkiem, varot mīlēt dažādas lietas. Ja nebūtu mīlestības, nekā cita arī nebūtu. Māra vecākais skolas biedrs Jānis iebilst, ka mīlestību nedrīkst uzspēlēt, jo uzspēlētību cilvēki parasti jūt. Ja cilvēkā ir mīlestība, nav jāuztraucas, vai un kā to citi jūt.

Miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts

Lai Ziemsvētkos būtu miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts, vēlmi izteica Rīgas kristīgās ģimnazijas bērni. Pēc Kristapa domām, tas varbūt būtu iespējams tad, ja cilvēki neierautos sevī un nebaidītos izteikt savu prieku vai savu sāpi, tāpat arī nekautrētos būt izpalīdzīgāki un atsaucīgāki. Santa gribētu Ziemsvētkos atbrīvoties no domas, ka viņai sevi nepārtraukti jāanalizē. Valdīm karstākā vēlēšanās esot sevi mazliet izmainīt, lai viņš spētu darīt to, ko labi pārdomājis. Mazajam Jānim griboties, lai cilvēki rīkotos saskanīgi un spētu pielāgoties cits citam bez strīdiem.

"Ja mums vieglāk būtu pasmaidīt, cilvēki kļūtu priecīgāki," pārliecināts Kristaps. □

Gunita Nagle

* Ziemsvētku dziesmas izdziedātas, svētku svecītes izdegušas, ievadīts jaunais 1999. gads. Ko esam ieslēguši savā sirds pasaulē no šīs gaismas mirdzuma ziemas vidū?

Lai pārdomām Jūs rosina bērnu vārdi, sacīti Adventa laikā.

Kaut arī intervijā man Latvijas bērnu domas, šķiet, neklūdišos, ja sacīšu, ka bērni visā pasaulē vienādi. visi tiecas pretī vecāku un līdzcilvēku mīlestībai, iejūtībai un sapratnei.

Dieva svētītu Jauno, 1999. gadu vēlot,

Vera Volgemute,
Latvijas ev. lut. Baznīcas ārpus Latvijas
pārstāvniecības Latvijā vadītāja vietiece

Gadmijā vienmēr uzstādam 'rezolūcijas' - vēlmes, cerības, plānus - ar jaunu apņemšanos tās īstenot. Vismaz... neatlikt, strādāt, vezumu iekustināt, nenolaist lietas tik tālu, ka pēc gada saraksts nav daudz mainījies. Šogad, it īpaši, sasparšanās liekas svarīga - jo uz nākošo lielais laikrādis mainīs visus četrus ciparus. Nopietnam sliekšnim derētu kāpt pāri bez liekas bagāžas. Parasti 'rezolūcijas' iezīmējam personīgi; tās iekrīt ģimenes, radu, darba, tuvas sabiedrības lokā. Un pareizi: jārikojas tur, kur paši varam ievest labojumus, maiņas, satīcību, kvalitāti, mieru. Cits mūsu vietā to nedarīs.

Bet vai šad tad nepieklīst savāds 'kāpēc viņi... (nē, bo, nemainās, nesatiek, ražo brāķi, ķildojas)' jautājumu biezenis - vārdu sakot: vai tad 'viņiem' prātīgu rezolūciju nav? Vai tik aizņemti, ka nav bijis laika izdomāt? Varbūt viņi nejut vajadzību. Varbūt - pieņēmuši, ka tādā pat garā labi vien uz priekšu. Un tie 'viņi' nav jau tie, kuņiem varētu tieši piespēlēt aizrādījumus. Nē. Tie ir 'lielāki', grūtāk notverami, glumāki, varbūt arī ne atsevišķi cilvēki... bet vienības, grupējumi, kopieni, valdības. Veselas tautas.

Mēs tomēr citu neatbildībai nevaram iet gaļām (tāpat, kā viņi - mūsu)! Un ja 'viņi' - tūlīt pie saraksta - paši nejaudā laboties, palīdzēsīm. Pasaule nākamajā gadā būtu mazliet saprātīgāka vieta, ja sekojošie sev uzstādītu, apm., tādas rezolūcijas:

ANO: mazāk runāsim, vairāk darīsim; kad darīsim - tad nopietni; un pirmā vietā liksim cilvēku pamattiesības, lai kā aizrādījumi nepatīktu autoritāriem režīmiem.

Palīdzības akcijas: pārliecināsimies, ka atvēlētais un saziēdotais ierodas tur, kur vajadzīgs; nodrošināsim, ka to nenolaupa, nepiesavina 'starpnieki', ka tas nepazūd birokrātijas labirintos; un cik vien iespējams - iesim 'cilvēks pie cilvēka'.

Prezidents Klinton: Izbeigšu izvīrtību, kas nesusi kaunu manai ģimenei, izsmieklu prezidenta amatam, un par visu afēru vīpsnāšanu ārzemēs; atmetīšu pliekanu taisnošanu un atvairošanu; pildīšu savus pienākumus līdz galam un lai citi iet...

ASV politiķi: izbeigsim uzpūtīgo uztraukumu par kolēģas morālītāti, tās bezgala 'izmeklēšanu'; būsim pateicīgi, ka mūsējo līdzīgi nebāž zem mikroskopa; ķersimies pie nopietnu problēmu risināšanas; un pie reizes samaksāsim ANO parādus.

Bijušais ASV Prezidents Bušs: paskaidrošu kāpēc 'Tuksneša šturmes' beigu posmā apstādīnāju tankus pusceļā uz Bagdadu un deklarēju tukšu 'uzvaru'; atklāšu, kāpēc tik ilgi vilcinājos pie Baltijas valstu atgūtās neatkarības atzišanas; parūpēšos, lai divi braši dēli kā politiķi neizaug tik pat šauri 'uzmanīgi'.

ASV ziņu avoti, prese, televīzija: izbeigsim okškerēšanu pie atslēgu caurumiem, atmetīsim publikas kardināšanu ar nenozīmīgu sikumu trauksmēm un sāksim to atkal vispusīgi informēt; apjēgsim, ka ziņas nav jāuzfrizē uzjautrinājuma līmeni - un ka tādas programmas nav ziņas, bet laika nosīšana, kas ievieš neuzticību un ciniku.

'Eksperti', komentētāji: ja tikai varam spekulēt - turēsim muti ciet; pēc frazes 'tauta grib zināt' lietošanas - izmazgāsim muti.

Holivuda: konstatēsim, ka sprādzienus, rupjības, stulbumu un prototipiskus idiotus iespēlējam publikai, kuņas ikdienu lielā mērā ir stipri veselīgāka; sapratisim, ka tādu 'vērtību' zalves daudzās pasaules malās ir nevēlamas un pretīgas - pat ja pašmāju publika, sen kontuzēta, neprotētē.

Zvaigznes, direktori: pat ja man sola miljonus, apņemtos vēsturi nepārlikt 'savā versijā'.

Filmu, televīzijas publika: pakāpeniski izslēgsim stulbo un pretīgo; nepirksim un nelietosim to firmu produktus un pakalpojumus, kuŗu sludinājumi atbalsta idiotu 'kultūru'.

Lielā 'biznes', tirgus laukuma slavētāji: atradisim 'kapitālisma uzvarai' dziļāku nozīmi, kā neapdraudētu peļņas iedzišanu - un izskaidrosim, kam par labu nāk \$ 200 kedu pirkšana, ja tās ražo 'trešās pasaules' fabrikās, kur strādnieka alga - \$ 2 dienā.

ASV profesionālie basketbolisti, citi astronomiski atalgotie sportisti, vienību īpašnieki: būsim pateicīgi, ka par ieskatu meistarībā, kuŗu var sasniegt labi ja pilsoņu 1% publika vispār maksā - un sapratīsim, ka tās pacietība un naudas maks nav neizsmeļamas lietas.

Olimpiskie rīkotāji: izbeigsim bodītes un politiķu; izslēgsim krasi 'komerciālo'; ja to nespējam, deklarēsim ideāla norietu - pieturot birokrātisko vaimanāšanu.

Sporta publika: iesim atbalstīt bērnus un jauniešus tur, kur nauda un televīzija viņus vēl nespēj galīgi samaitāt.

Kanadas valdība: nenogulēsim nākošo trauksmi, kas apdraud valsti; veiksīm reformas tā, lai visiem priekšā vienādas iespējas; striposim 'speciālas intereses' un balsotāju bloku uzpirkšanas politiku; sapratīsim, ka nopietnas maiņas nedrīkst veidot izolēts 'vadoņu' un 'padomdevēju' barīšs aiz slēgtām durvīm.

Kvebekas separatisti: izbeigsim pie katras klizmas, kā krievi, vainot citus; atteiksimies no vēstures viltošanas propagandas nolūkos; pieņemsim - ja reiz provinces iedzīvotāji saka 'nē', tas nozīmē 'nē'.... un nevis 'līdz nākamai reizei'.

Francijas valdība: noņemsim 'speciālo' piņķerēšanos ar koloniju (Kvebeku), kuŗu zaudējam imperiju kaŗos pirms 250 gadiem.

Vācijas valdība: uztversim, ka ir nepieņemami vācu bankām šodien uzpirkt to, ko savā reizē vērmachts nespēja iekarot.

Krievija: apjēgsim, ka tikai tad, kad atklāsim un notiesāsim 'lielā (bankrotējošā) eksperimenta' autorus un viņu pēctečus - 'privatizētājus', mafiju - varēsim uzņemties atbildību paši par sevi un civilizēti 'ieiet Eiropā'; sāksim strādāt, izbeigsim ubagošanu; negaidīsim jaunus 'vadoņus', atjaunosim sirdsapziņu; un beidzot zemē noraksim 'dzīvo mirušo' līdz ar viņa kriminālām idejām.

Indija, Pakistāna: mūsu nabadzībā lai mums atāust - ja varam atļauties spridzināt atombumbas, ka turpmāku 'palīdzību' no ārpusē nav ko meklēt.

Izraēla: lai mums reiz atāust, ka zagtas zemes procenti ir - atriebība.

Palestīnieši: lai mums reiz atāust, ka no atriebības nevar dzīvot.

Ķīna: negaidīsim kompartijas privilēģēto šķiras izmiršanu, lai saprastu, ka bez politiskas brīvība 'plaukstošai' ekonomijai ilgtermiņā nav liela nozīme.

Latvijas valdība: mūsu pirmais pienākums pēc 50 kolonizācijas gadiem ir - atjaunot *latvisku* Latviju.

Akadēmiķi (rietumos): lai cik tajā tika ieguldīts intelektuāls kapitāls - hallo! - beidzot saprotam, ka Marksa 'modelis' bija kļūda.... un nepūlēsimies vairs ar 'labojumiem', bet meklēsim kaut ko godīgāku, praktiskāku, labāku; pie reizes, apsolīsim turpmāk ar savām pretenzijām nemaitāt studentu smadzenes.

Cilvēktiesību aktivisti: nepārtrauksim dedzīgi tās pieprasīt tur, kur vēl nav ieradušās; bet nejauksim savas pretenzijas un privilēģijas ar 'tiesībām'.

Vecāki: izslēgsim televīziju no skolām un sapratīsim, ka skolas nav bērnu aukles. *Skolas:* nepiešķīrsim diplomu nevienam, kas neprot rakstīt, lasīt un reizināt.

Bankas: mūsu pirmā prioritāte būs klientu pakalpojumu uzlabošana, nevis miljondolāru algas prezidentiem.

Noņēmēji: sapratīsim, ka tikai idioti pērk grāmatas ar nosaukumu 'Tas un tas... idiotiem!'.

*

Un tādā garā ar Benjamiņa Franklina moto - *apņemies izdarīt to, ko vajag; bez atkāpes izdari to, ko apņemies - raženu 1999. gadu vēl*

Juris Mazutis
janvāra sākumā

~ ~ ~ ~ ~

NOVEMBRIS IEZĪMĒJAS AR DAUDZĀM SPORTA JUBILEJĀM

Vispirms, par olimpisko komiteju. 1988. g. radošo savienību plēnuma rezolūcijā bija iekļauta prasība atjaunot Latvijas olimpisko komiteju. Tā paša gada 19. novembrī 483 sporta orgānizāciju delegāti pieņēma rezolūciju par LOK atjaunošanu, tad ievēlēja arī Olimpiskās komitejas prezidentu Vilni Baltiņu, kas nu jau tajā ir visus šos 10 gadus.

Pēc 56 gadiem Latvijai atkal bija iespēja startēt 1992. gada olimpiskajās spēlēs. Šodien olimpiskais sports ir nacionālās darbības sastāvdaļa. Latvijas pārstāvji olimpiskajās spēlēs ir guvuši zināmus panākumus: riteņbraukšanā Dainis Ozols Barselonā, Biatlonisti Nagano ziemas olimpiskajās spēlēs, 2 Ivana Klementjeva olimpiskās medaļas. Mūsu olimpiskajai kustībai daudz palīdz valdība un dažādi sponsori. V. Baltiņš uzskata, ka līdz trešajam gadu tūkstošim mums būšot bagātīgs olimpisko medaļu klāsts.

Šajā mēnesī 2 jubilejas bija basketbolistiem: 75 gadi Latvijas basketbolam un leģendārās sieviešu komandas TTT 40 gadi.

Latvijas izlase 1935. g., Ženēvā, izcīnīja Eiropas čempiona nosaukumu. Tad un arī 1936. un 1937. gados komandas kapteinis bija Rūdolfs Jurciņš, kas gāja bojā padomju koncentrācijas nometnē. Viņu nomainīja Visvaldis Melderis. Šis lieliskais basketbolists palīdzēja izcīnīt Latvijai sudraba medaļu Eiropas meistarsacīkstēs Kaupā. Arī viņa dzīve aprāvās tragiski: 1944. g. viņš krita Latgales frontē. Pēc kaŗa Latvijas basketbola atdzimšana sākās ar "Lielā Jāņa" - J. Krūmiņa darbību. Šajos gados mūsu kontā ir daudz uzvaru. Sīkāk šie jautājumi ir aplūkoti grāmatā, kas prezentēta šajās dienās - "Latvijas basketbola 75 gadi".

Šajā mēnesī Latvijas basketbolisti spēlēja ar mainīgiem panākumiem. Valsts izlase uzvarēja Eiropas vicečempionus - itāļus, bet zaudēja Turcijai. Pagalam neveiksmīgi startēja mūsu basketbolistes. Juniori, savukārt, zaudēja Eiropas sastādītajai komandai.

Šajā sezonā lieliski startējošais soļotājs Aigars Fadejevs organizēja soļošanas festivālu ar nolūku arvien vairāk iesaistīt cilvēkus šajā tradicionālajā sporta veidā, bet garnažī nesnauda. Viņi apzaga viņa auto mašīnu un nozaga oriģinālu treniņu velosipēdu.

Tagad patīkamākas vēstis. Latvijā strauji attīstās ūdens motorsports. Panākumi neizpalika: izcīnītas 2 trešās vietas Eiropas meistarsacīkstēs. Svarcelšanā, smagajā svarā, Pasaules meistarsacīkstēs, kas notika Lahti, dobelnieks Viktors Šcerbatīhs (starp citu, brīvi runā latviski) izcīnīja 3. vietu.

Latvijā sekmīgi attīstās makšķerēšana. 1988. g. lielākais zutis - 3,06 kg, lielākā lidaka - 15,88 kg, karpa - 16,4 kg. Šajā gadā, diemžēl nav labots neviens rekords.

12. novembrī pasaules vecākais olimpietis Leons Štukeljs svinēja savu simtgadi. Viņu sveikt bija ieradies arī mūsu sporta žurnālists Artūrs Vaiders.

Un beidzot - mūsu pareģojums piepildījās: Artūrs Irbe tika atzīts par labāko NHL vārtsargu. Ziemeļamerikā vien spēlē pavisam 36 Latvijas ledus hokejisti. □

I. Liepiņš,
LSPA profesors

TELOS UN TELEONOMIJA

Noslēguma iemesls. Savā iepriekšējā rakstā MLB Ziņotājā ievēroju burta "e" iztrūkumu vārdā "teleonomija". Tas varēja atgadīties vai nu manā, vai redakcijas pārrakstā.

Vārdi "telos, kā arī "teleonomija" un "teleoloģija" ir reti dzirdami ne tikai parastā sarunā, bet arī akadēmiķu vidū (vārds teoloģija ir atrodams ALA izdotajā Latviešu valodas vārdnīcā, nozīmējot mācību par dzīves lietderību un tās mērķiem. - Red.). "Telos" nāk no grieķu Aristotela laikiem un nozīmē "mērķi" vai "noslēgumu". Angļu līdzinieki (ekvivalenti) šiem vārdiem var būt "Purpose", "goal" un arī "end".

Aristotelis bija pārliecināts, ka kādu dabas fainomenu var izskaidrot ar to essenci, kas slēpjas šī fainomena noslēguma iemeslā (Aristotele, Metaphysics 1013a-1013b). Mūsdienu populāro zinātnieku uztverē šāda telos (iemesla) loģika ir nepieņemama.

Ko nozīmē jēdziens "noslēguma iemesls"? Ilustrācijai varētu ņemt ozolu un teikt, ka šī koka essence slēpjas tā noslēguma iemeslā, kas sākas ar zili, attīstot to par varenu, vētrās rūdītu kokmateriālu. Šāda loģika diktē, ka pieauguša cilvēka essence slēpjas viņa telos iemeslā, kas sākas ar tā embriju mātes ķermenī.

Kā teicu, šādu slavenu grieķu loģika mūsdienu populārajiem zinātniekiem ir tāla. Rietumu zinātne piedzima laikmetā, kad patiesības meklētāji sāka meklēt pēc "efektīgāka iemesla". Lai izskaidrotu dabas fainomenus, viņi meklēja mechaniskas likumības un principus. Hipotezētū un teorijām bija jāpakļaujas lietu un fainomenu mehaniskiem skaidrojumiem.

Mechānisko zinātņu sākumi. Par tiem var uzskatīt Nicolaus Copernicus (1473.-1543.) hipotezi un Galileo Galilei (1564.-1642.) teoriju, ka saule neceļo ap zemi, bet riņķo ap savu asi un zeme griežas ap sauli.

Aristotela sekotājiem šāda atklāsmē nebija pieņemama ne kā teorija, ne arī kā istenība. Baznīca kādu laiku mēģināja mācītājiem iestāstīt, ka teorija un istenība ir divas dažādas pasaules, bet aristotelieši nelaidās mierā, līdz Baznīca, sazvērastībā pret Galileju, viņu aplūsināja.

Kaut arī Galilejs tika sodīts ar mūža ieslodzījumu (to vēlāk pārvērtā mājās arestā), viņa teorija ar teleskopa palīdzību triumfēja. Apvainodama zinātnieku par heretiķi, Baznīca pati sevi bija aptraipījusi nākošo gadsimtu objektivitātes un patiesības meklētāju acīs. Ar Galileja uzvaru un Aristotela formulējumu sakāvi no skatuves pazuda arī telos iemesls.

Jāatceras, ka dabas pētījumiem jaunu pieeju deva ne tik daudz Galileja saulē centrētās planētu orbitas, bet gan vairāk viņa mehāniskās zinātnes metode, ko viņš publicēja **Pārrunas un matemātiski pierādījumi par divām jaunām zinātnēm** (1638.).

Šī laikmeta nākamais slavens zinātnieks bija matemātīķis Johannes Keplers (1571.-1630), ko visu mūžu saistīja debesķermeņu kustību kopsakarība. Viņš formulēja 3 likumus par planētu kustību. Šie likumi bija daudzu gadu neatlaidīga darba rezultāts. Balstoties uz trešo Keplera likumu un metafiziku, Isaac's Newton's (1642.-1727.) formulēja ķermeņu gravitācijas likumu, par ko viņa pretinieks matemātīķis Gottfried's Leibniz's kādreiz teica, ka "gravitācija (un, kā secinājums, arī visi tās aktīvie princi-

pi) ir kautkas ar skolastisku okultu vērtību, vai arī kā rezultāts brīnumam."

Newton'a kalkulāciju un novērojumu rezultātā mainījās ne tikai viņa laika biedru izpratne par debess ķermeņiem un fiziku, bet šī izpratne ietekmēja arī nākošo gadsimtu zinātniekus. Mechaniskā pieeja dabas parādībām uzvarēja (triumfēja) visās frontēs.

Mechaniskais izskaidro "visu". Nākošie 300 gadi deva cilvēcei vairākus slavenus matemātīķus, fiziķus un astronomus. Kā viens no galvenajiem ir jāmin matemātīķis un filozofs Rene Descartes (1596.-1650.) Viņa pasaules skatījumam bija neapreķināmi liela ietekme uz Newton'u. Descartes "visumā skatīja fiziskas reālītātes kā kustībā esošas materiālas sastāvdaļas (particles)". Descartes bija pārliecināts, ka "visi dabas fainomeni ir to mehanisko attiecību rezultāts" (Sir Isaac Newton, Encyclopaedia Britannica, Vol. 13., 1974, p. 17.). Pat Descartes dievs bija vairāk vai mazāk matemātiska abstrakcija. Ne noliegums, bet abstrakcija.

Tā mehaniskais lietu un fainomenu skatījums 3 gadsimtus aptvēra vairākas zinātnes nozares, dodot, ja ne visai cilvēcei, tad daudziem ne tikai labāku dabas izpratni, bet arī labākus dzīves apstākļus. No atziņām par dabas mehaniskiem pamatprincipiem izveidojās 18., 19. un 20. gadsimtu tehnoloģijas.

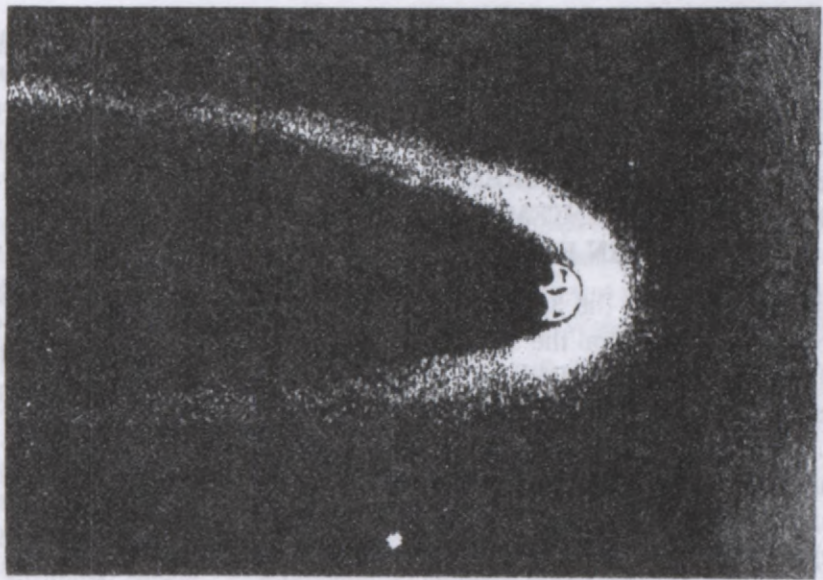
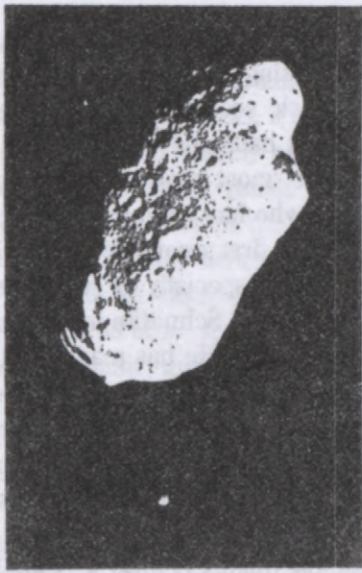
Nosaukšu dažas šī laikmeta ievērojamākās personas. Newton'a laika biedri bija Roberts Hooke, Roberts Boyle un Chistians Huygens. Vēlāk sekoja William Hamilton's, J. L. C. de Lagrange, James Maxwell's, Michael's Faraday's, Hans Oersted's, Andre Ampere, George Ohm's, William's Kelvin's un citi.

Un tad nāca interesantākais pagrieziena mehaniskā pasaules skatījuma vēsturē. Pēkšņi slavens kļuva Charles Darwin's (1809.-82) ar savu **The Origins of Species** (Sugu izcelsme). Darwin's bija plaša vēriena dabas pētnieks, skaidrojot sarežģītus dzīvās radības izcelsmes-attīstības procesus ar primitīvas un mehaniskās izlases doktrīnas palīdzību. Mūsu dienās brīnamies, ka Indijā ir cilvēki, kas uzskata govīs par svētām. Nākotnē zinātnieki brīnīsies par tiem, kas vēl mūsu dienās tic Darwin'a doktrīnām. Bet mēs dzīvojam "mehanika izskaidro visu" zinātņu laikmeta noslēgumā. Uz neatgriešanos aiziet sociologs Karl's Marx, filozofs Friedrich's Nietzsche, psychoanalists Sigmunds Freud's un Filozofs Bertrands Russell's.

Teleonomijas zinātņu sākumi. Kad fiziķis Max Planck's (1858.-1947.) bija spiests atmet Newton'a klasiskās mehanikas principus, lai 1900. gadā formulētu savu kvantu teoriju, sākās jauns laikmets. Planck'a atklājumi 1918. gadā deva viņam Nobela prēmiju fizikā. Uz teleonomijas piedzimšanu vēl bija jāgaida vairāki gadu desmiti.

Nākošos triecienus mehaniskajam pasaules skatījumam deva fiziķu grupa, kas pulcējās ap ASV teorētīķi John Archibald Wheeler'u. Viens no šiem fiziķiem bija Brandon's Carter's, kas 1973. g. (Nicolaus Copernicus 500 gadu dzimšanas atcerē) plašākā astronomu un fiziķu konferencē Polijā pārsteidza klātesošos ar priekšslasījumu "Liels sagādīšanās skaits un antropos princips kosmoloģijā".

Vēlāk viņa lekcija ieguva nosaukumu "Antropos princips", kas mūsu dienās vēl arvien ir aktuāls temats fiziķu un astronomu vidū. Grieķu vārds "antropos" nozīmē cilvēks. Vienkāršos vārdos - antropos princips nosaka, ka visiem daudzajiem, šķietami patvaļīgiem un savstarpēji dažādiem fizikas pamat-konstantiem (gaismas ātrumam, gravitācijai, magnetismam un citiem) ir viena kopēja īpašība - tādi precīzi koeficienti (vērtības), kādi ir vajadzīgi, lai universs varētu attīstīt dzīvās būtnes, ieskaitot cilvēci.

Mechanisti mēģina radīt populāro iedeju, it kā visas kometas un asteroidi būtu zināmi un paredzami. Tas neatbilst patiesībai. Vēl šodien un arī nākotnē nāks kometas un lieli asteroidi (akmeņi no izplatījuma), kas pārsteigs cilvēci. Kad kādreiz Kepleram prasīja, cik ir kometu, viņš atbildēja: "Tik daudz, cik ūdeņi ir zivju." Ilustrācijā redzam 1861. gada Lielo kometu, ko britu astronoms ir grafiski attēlojis teleskopā.

Līdz šim ievērojamākā zināmā kometa, kas pārsteigusi zemi, ir Kahoutek. Tās viena orbīta ap sauli prasa 35.000 gadu. Otrais attēls ir asteroidi 243 Ida ar satelītu Dactyl, kas fotografēts 1994. gadā no ASV izplatījuma ceļotāja Galileo 10.800 km attālumā. Asteroids Ida ir, apmēram, 56 km garš. Viens no tūkstošiem, kuŗu orbītas ir grūti aprēķināmas.

Šāds atklājums mechanistiem bija liels trieciens. Lai nezaudētu savu prestižu, tie nāca klajā ar fantaziju (hipotezi), ka varbūt ir miljoniem citu universu, bet mūsējais ir vienīgais ar pamat-konstantu sagādīšanos radīt dzīvas būtnes.

1970. gadā Parīzē iznāca bioķīmiķa Jaques Monod (1910.-76.) grāmata *Le Hasard et la necessite*, kuŗā, cik zinu, pirmo reizi zinātnē parādās vārds "teleonomija". 1971. gadā grāmatu tulkoja angļu valodā ar nosaukumu *Chance and Necessity* (Atgādīšanās un vajadzība). Iespējams, ka vārdu "teleonomija" Monod izvēlējās, lai atšķirtu to no vārda "teologija". Abu vārdu sakne ir *telos*, kas tulkots varētu nozīmēt "uzdevumu" vai "iemeslu". Nevienam no šiem vārdiem nav nekā kopēja ar "teologiju".

Monod definīcijā "teleonomija" ir visu dzīvo būtnu rakstura kopēja īpašība - tās visas eksistē ar kādu uzdevumu (iemeslu), vai arī ar kādu projektu. Teleonomija ir pamatīpašība visam dzīvajam, sākot ar tā vismazāko sastāvdaļu (*Chance and Necessity*, 9. lpp.).

Mechaniskā pasaules skatījuma nepilnība visskaidrāk konstatējama 1) kosmoloģijā, 2) kvantu fizikā un 3) teleonomijas zinātnēs. Skat. augšējo ilustrāciju par kometu un asteroidu realitātēm. □

J. Jurjāns Purviņš,
lektors teleonomijas zinātnēs

PAR VISU TO DOMĀJOT

1998. g. Dziesmu svētku laikā Rīgā 4. jūlijā bija paredzēts svētku gājiens. To atcēla un pārlīka uz nākošo - svētku pēdējo dienu. Kāpēc atcēla? Žīdiem (Latvijā - ebrējiem) tā esot holokosta pieminēšanas diena. Laikam, jau to atzīmēja pirmo reizi, jo citādi Dziesmu svētku rīkotājiem tas būtu zināms, sastādot programmu (Šādas holokosta dienas atzīmētas jau iepriekšējos gados. -red.). Šīnī dienā Rīgā karogi bija pusmastā jeb ar sēru lentām. Protī, šai dienā, t. i. 1941. g. 4. jūlijā pēc vācu kuŗaspēka ienākšanas esot nodedzināta kāda sinagoga. Krievu aviāznieks rakstīja, ka esot sadeguši 2000 cilvēki. Kad kādam vecam latvietim

Piedalīties FORUMĀ ar saviem rakstiem!

uz ielas jautāju, vai tas tiesa, viņš atmeta ar roku un teica: "Kuŗ nu divi tūkstoši, bet divi simti gan." Kad prasīju, vai viņš to zin un var apgalvot, tad viņš izvairīgi noteica: "Apgalvot gan nē, bet tā jau runā." Līdz šim ir zināms apgalvojums, ka kādu sinagogu ir aizdedzinājuši latvieši (sarkanbaltas lentas uz piedurknes), bet nekuŗ nav lasīta liecība, vai tad bijuši arī cilvēku upuŗi (Iespējams, ka par šo gadījumu stāsta žīds Džeks Racs (Jack Ratz), kas piedziņojis žīdu vajāšanas Rīgā, tagad dzīvo ASV un stāsta, ka kuŗavīri esot noķēruši viņa draugu, liekot tam ar bencīnu apliet sinagogu, kuŗā bijuši ieslodzīti tās apmeklētāji. -red.). Vai tas ir svarīgi? Ir gan. Patiesībai jābūt.

Pēc referenduma un pēdējām Saeimas vēlēšanām Latvijā, kāda jauna māte vēstulē raksta, ka viņa balsojusi "pret" un jūtas par to lepna, jo "vai tad tie krievu bērnīni vainīgi, ja arī viņu priekšteči būtu apgrēkojušies pret mums." Īsti kristīga, kaut naīva domāšana. Nelauzīsim vairs šķēpus, kas būtu bijis labāk - par vai pret, bet katrs putnīņš jau aizstāv savu ligzdiņu un mazuļus. Rainis saka: "Vēji smīltis putnāja, ko lai dzēra latvju bērni..."

Laikraksts ziņo, ka 7. novembrī, Krievijas oktōbŗa revolūcijas gada dienā, Valmierā bijis uzkuŗts Padomju Latvijas karogs. Bet tā kā tāda valsts vairs nav, tad par to pat administratīvs sods nedraudot. Tā esot lēmis Valmieras kriminālpolicijas priekšnieks.

Tā jau nu ir. Bet - kā būtu, ja, teiksim, būtu izkuŗts karogs ar kāšu krustu? Arī nacionālsociālistiskās Vācijas vairs nav?

Reiz, vēl pirms Padomijas sabrukuma, kāds poļu tautības darba biedrs, pa pusei jokodamies, vai gribēdams drusku iedzelt, man uzprasa:

"Vai tu zīni, kāpēc krievi latviešus kauj?"

Kad es nesaprašanā uz viņu paskatos, viņš pats atbild: "Tāpēc ka jūs esat tik jauki, miksti un pieklājīgi ļaudis."

Es viņu toreiz aizsūtīju pie joda. Bet nevajadzēja jau. Varbūt, ka viņam daudz taisnības. □

Lauces Jānis

Lasītāji, atsaucīties FORUMĀ teiktajam!

LATVIAN MUSIC CAMP IN OGRE: "INTERACTION OF MUSIC STYLES OF DIFFERENT PERIODS" - A NEW SITE FOR THE CONTEMPORARY MUSIC IN EASTERN EUROPE

On July 8 - 18, 1998 the 3rd Summer Music Camp took place in Ogre, Latvia on the site of the Ogre Music School. The camp was entitled "III Starptautiskā latviešu jauno mūziķu radošā nometne" ("Third International Music Camp for Young Latvian Musicians") and had the supplementary title "Dažādu laikmetu mūzikas stīlu mijiedarbība" ("Interaction of Music Styles of Different Periods"). The camp was directed by Ingrida Gūtberga and Dace Aperāns (or Aperāne, to use the Latvian feminine ending for proper names). Dace Aperāns is a composer of Latvian descent, born in Canada (where her parents emigrated after the Soviet takeover of the three Baltic countries). She studied composition at McGill University in Montreal with Brian Cherney and Bruce Mather and then moved to New York, where she studied at Mannes College and Hunter College in New York. Mrs. Aperāns has had numerous performances of her compositions in the USA and Canada. Since 1989 she has been frequently visiting Latvia and contacting numerous Latvian composers. Since that time, her compositions have been frequently performed in Latvia, most recently a ballet based on the life of Edith Piaf, entitled "Edīte" ("Edith"), commissioned by the Latvian Opera, and she has been actively promoting the music of Latvian composers, such as Pēteris Vasks, Pēteris Plakidis and others, inactivating performances of their works by American soloists or ensembles. In July 1994 she arranged the first summer music camp in Jaungulbene, Latvia, which brought many musicians from all over Latvia as well as a number of Latvian Americans and Canadians, which featured courses, lessons, lectures and seminars by prominent instrumentalists, composers and performers. Since then the camp has been held in Ogre, small town in Latvia, about 50 minutes away on the train from Riga, every two years; the second camp took place in July, 1996 and the third happened in July, 1998. Dace Aperāne has been the artistic director for these three camps, and has been actively bringing together all of the best Latvian musicians to take a creative part in the camp. The 104 music students and 40 musicians came not only from Riga but from the whole country, many of them teachers in the Latvian Music Academy (i. e. Conservatory) named after Jāzeps Vītols in Riga, as well as in many music colleges throughout Latvia. The Camp was sponsored by the Soros Foundation, the British Council, the Riga Early Music Center, the Latvian Cultural Ministry and the Latvian Cultural Fund as well as by the Ogre Dome or City Hall and the Ogre Music School. In addition, a private donor, Brigitta Greenwood, a Latvian-American donated a substantial sum to the music camp. Also, all of the main Latvian organisations in Canada and the USA donated funds to the music camp; about 15 in all.

Latvia, one of the three Baltic States which have obtained their independence from the Soviet Union in August 1991, is appearing on the scene of contemporary music with a number of interesting composers, who have started out their compositional career in the last few decades of the Soviet Union (after the cultural "thaw" of the 1960's when more unofficial writers, artists and composers were given a little more breathing space for their art

in the Soviet Union) and who are now, after the demise of the Soviet Union, making their way into the international contemporary music scene, their music becoming more available in concert halls and CD stores in Europe and America. One of the most prominent composers in Latvia is Pēteris Vasks, who has had a rapidly increasing recognition as a composer, first among the unofficial composers in the Soviet Union (especially by such composers as Edison Denisov and Alfred Schnittke in Moscow) and then in the Western countries. He has made his USA debut in 1989 when Thomas Stacy performed his Oboe Concerto. In Europe where his music is frequently performed and recorded on CD's, most of his compositions are published with Schott Publications. Other composers are also gradually coming out onto the international scene, including Pēteris Plakidis, Imants Zemzaris, Selga Mence, Imants Kalniņš and Maija Einfelde. Many of their works are performed in Germany as well as in the Scandinavian countries - Norway, Denmark, Sweden and Finland, with which they are developing a steadily increasing connection. Many Latvian composers have a very unique style of music, which can loosely be termed as Neo-Romantic, a lot of which features long, static tonal harmonies and a unique approach to texture and instrumentation, often connected to the organ tradition and religious musical genres. Many of the Latvian composer's works, though tonal in harmony, can sound rather avant-garde in texture and instrumental usage and thus establish a connection to some avant-garde trends in European music as well as some of the avant-garde Russian composers, with whom the Latvian composers were in close connection with when both countries were part of the Soviet Union. Some of this music remotely contains elements of minimalist technique, due to the static tonal harmonies, nevertheless their usage of the latter is totally different and distinct from the American minimalists Glass, Reich and Riley, due to the more emotional quality of the Latvian composers' music and in their case the minimalist technique remains a side feature and never becomes the central element of their work. Latvian music is also distinctive for its unique folk choral tradition, which many contemporary Latvian composers keep up, contributing to it with imaginative pieces and modifying it to suit their individual styles. A few Latvian composers also take up techniques from the European avant-gard tradition, sometimes concentrating on them fully and sometimes blending them with the Neo-Romantic Latvian tradition. During the last couple of years there has emerged a new "Society of Contemporary Music" the members of which consist of young composers, mostly in their 20's, who arrange a concert series of contemporary music and actively perform each others' music as well as the music of their older colleagues and also develop connections with Western European musicians. Two of the cocomposers from this group, Rolands Kronlaks and Jānis Petraskevics, took part in the music festival, the former a lecturer and the latter as a student.

The faculty members in the camp included such prominent musicians as composer Selga Mence, who was the head of the program for composers, composer Pēteris Plakidis, who taught chamber music, harpsichordist Aina Kalnciema, choral conductor Juris Vaivods, pianists Teofilis Biķis, a professor of the Latvian Musical Academy, pianist Ingrida Gūtberga, a Latvian living in the USA, pianists Uga Grants and Arthur Ozolins, violinist Rasma Lielmane, A Latvian living in South Dakota and teaching in Mexico City, Latvian-American composer Imants Mežraups, born in Philadelphia, a graduate of University of

Philadelphia, a former student of George Rochberg and George Crumb, teaching in Latvia for the last two years, composer Rolands Kronlaks, a prominent 25-year old composer, who has been actively participating in the Western European contemporary music scene, musicologist Boriss Avramecs, director of the Riga Early Music Center who has been actively arranging the International Early Music Festival in Bauska-Rundāle, featuring Medieval music, as well as other festivals including those of Indian and Chinese music, musicologist Juris Grinevičs and host of others. Some of the musicians who came over from the United States and Canada included Latvian-American baritone Paul Berkolds, a doctoral student at UCSD, who has had a wide acclaim throughout the USA, clarinetist Eric Mandat, a faculty member at the University of Illinois and a member of the Transatlantic Trio (an ensemble consisting of piano, clarinet and cello, two members of which, Pēteris Plakidis and cellist Ivars Bezprozvanovs live in Latvia, and the third member, Eric Mandat lives in Illinois; the ensemble meets together to perform as a trio regularly once a year when Eric Mandat comes to Latvia every summer), American composer Robert Levin, composer Anton Rovner, Canadian composer Nic Gotham and others. In addition a number of composers, though not being active participants of the festival, came to Ogre to give presentations of their music as well as to attend the performances of their compositions - those included the famous composer Pēteris Vasks, who has been achieving immense success with his music throughout the world as well as composers Maija Einfelde, Imants Kalniņš, Imants Zemzaris, Ilona Breģe, Vineta Lice and others. In addition the camp featured the Hilliard Ensemble from England, which "presented" a program of Medieval, Renaissance and Contemporary music, as well as an ensemble from Riga which performed Indian music on traditional Indian instruments.

Each morning in the camp started out with a lecture at 9 AM in the main auditorium of the Ogre Music School, usually by prominent musicologists and composers and each evening ended with a concert at 8 PM in the same auditorium, where, for the most part, faculty members of the camp presented both traditional Classical repertoire and works by contemporary Latvian composers. The rest of the day, between the morning lecture and the evening concert, was very tightly scheduled and featured more individual lessons, lectures and master-classes divided between each of the respective groups of musicians. For the most part the faculty members who were instrumentalists and vocalists (most of whom were faculty members either in the Latvian Musical Academy in Riga or in the music colleges throughout Latvia) gave private lessons to students (most of whom were students either in the Latvian Musical Academy in Riga or in the music colleges, of which there is a total of ten in Latvia) but there were also some master-classes as well as chamber-music coaching.

The composition department of the camp, directed by composer Selga Mence, had a special individual program of its own composers. There were numerous lectures and presentations by composers, both those attending the camp in its entirety and those visiting the camp for one day. There were both individual presentations by composers of their own oeuvres and lectures read about wider topics in contemporary music. In addition the composers who were lecturers gave private consultations to the student composers upon the latter's request. The composers who gave presentations of their works included Maija Einfelde, Ilona Breģe, Rolands Kronlaks, Nic Gotham,

Anton Rovner and others. Maija Einfelde, a composer of mostly chamber music and orchestral music who has recently received an award from the Barlow competition in the USA for her choral work "Pie zemes tālas" ("Near the Far-Away Land"), presented a number of her choral works, including the composition which won the competition. Ilona Breģe, composer and director of the Latvian National Symphony Orchestra presented her one-act opera "Dzīvais ūdens" ("The Water of Life"), based on religious, ritualistic story in an abstract mythical time and place, which has recently been premiered in Riga, Rolands Kronlaks, a graduate of the Latvian Music Academy, a composer following Western European avant-garde contemporary musical trends, who has participated in Franco Donatoni's master-classes in Mexico City and a number of contemporary musical festivals in Europe and who has been invited for one year to IRCAM in Paris, presented his orchestral piece "Under Pressure", his work for two pianos "Knots" and his "Conversion" for oboe and string quartet. Canadian composer Nic Gotham, currently staying in Latvia for one year, presented a number of different compositions of his including one chamber composition "Spirit of St. Lois" for violin, trumpet, piano and percussion and a fragment from his opera "Nigredo Hotel". Gotham studied with the famous American composer James Tenney and his own compositional style features an organized blend of innovative "Downtown school" experiments following the tradition of his teacher Tenney with a traditional Romantic semi-popular operatic style. Anton Rovner showed a diverse variety of his chamber compositions written during various years. One of the most talented students of the Latvian Music Academy, Jānis Petraskevics, presented a few of his works, including a solo cello work and a work for clarinet, viola and piano. Petraskevics, a follower of European avant-garde trends, has participated in a number of composers' workshops in Europe including summer courses with Boguslaw Schaeffer in Vienna. He has received a grant to study at the Stockholm Conservatory with Magnus Linborg during the upcoming year. Some of the lectures about contemporary music of various kinds featured a wide variety of interesting music. Latvian-American composer Imants Mežaraups read a lecture about American electronic music from a historical perspective, demonstrating the works of Vladimir Ussachevsky, Otto Luening, Milton Babbitt and a host of others. He also demonstrated a variety of American new compositional and theoretical systems, such as Schenkerian analysis, set theory and others. Dace Aperāne presented a selection of contemporary American compositions, including a work by Christopher Rouse. Rolands Kronlaks read a lecture about Franco Donatoni and demonstrated his system to the interested audience. Anton Rovner presented a selection of works by contemporary Russian composers following European trends, including Edison Denisov, Dmitri Kopyrin and Victor Eki-movsky. These Russian composers were in very close and friendly relations with the Latvian composers (as well as composers from other Baltic countries) during the time of the Soviet Union, since both of these groups of composers had the common goal of finding new forms of expression, alternate to the prevailing "socialist realism". Since the breakup of the Soviet Union and the cooling down of relations between Russia and the Baltic countries, contacts between Russian and Latvian composers became fewer and more rare. Nevertheless some composers maintained contact with each other, certain Latvian composers visited contemporary musical seminars in Russia and vice versa. Anton Rovner also read a second

lecture about the system of music education in the conservatories and universities in the United States, closely tying it with the various trends of contemporary American music, such as the Uptown school, the Downtown school the tonal composers, some of the systems of music theory and demonstrating the music of Andrew Thomas, Milton Babbitt, Roger Sessions, Charles Wuorinen and Daniel Goode as musical examples. Clarinetist Eric Mandat gave a lecture about aleatory music and improvisation, in the course of which the students had a chance to improvise with their instruments, following certain charts which Mr. Mandat placed on the board. Composer Robert Levin was teaching a course in African rhythm which was open for participation not only for composers but for all the instrumentalists. The composers' lectures were held in Latvian, in English and in few instances in Russian.

The student composers, who attended the composers' lectures, contained many talented young composers, who were primarily students or the Latvian Music Academy, as well as the various music colleges throughout Latvia, most of which had their compositions performed in the composers' concert-marathon. Among the young composers, some of the most prominent names which could be mentioned are those of Jānis Petraskevics, Solveiga Selga, Ieva Pane, Agita Zeļča, Agneta Krilova, Maija Homjakova, Māriete Dombrovska and Sintija Deruma. They were very receptive to the new music demonstrated in the lectures and performed in the concerts and attended all of the events with great interest.

The big lectures in the morning had a wide variety of topics which were presented to a larger audience than the composers' lectures and seminars and, in general, often had a more scholarly and formal approach. They were read exclusively in Latvian. The first lecture was read by Dace Aperāne about the music of Pēteris Vasks. Other lectures included those about Baroque music, Medieval music, traditional and contemporary Latvian music. Lectures by Boriss Avramecs about Asian music, a lecture by Latvian composer Imants Kalniņš about his 4th symphony and its performance in the USA and in the Latvian cities of Liepāja, Rīga and Cēsis, a lecture about the influences upon Latvian music from Eastern Europe and Russia by Arnolds Klotiņš and a lecture by Imants Mežaraups about contemporary American electronic music. They were well attended by the students and by the faculty members. There were two cases when the evening concerts contained lectures or presentations as part of them: the first time when Pēteris Vasks demonstrated a video recording of his new ballet "We Set Out Early... Visibility was Poor", choreographed by choreographer Bill T. Jones to the music of his Symphony for string Orchestra "Voices", performed at the Kennedy Center in Washington DC in October, 1997, and the second, when Dace Aperāne presented a variety of contemporary American compositions (as well as compositions from other countries) of the most varied stylistic trends, including Christopher Rouse, John Adams, Ukrainian composer Valenti Silvestrov and a host of others. The two Latvian-American composers in the camp, namely Dace Aperāne and Imants Mežaraups, could be especially commended for their enthusiasm in bringing American compositions to Latvia and presenting them with American music and all the up-to-date information about the American musical scene in all of its diversity.

The concerts in the evening were an important element of the music camp, their generous, saturating quality gave the camp a quality of a music festival. Many of the faculty members performed in them both as soloists

and in ensembles, sometimes presenting recitals taking up half of the program of a concert and often performing together, one after the other in various combinations with each other and with the most varied program. Among the performers of the concerts one can name harpsichordist Aina Kalnciema who did a solo recital, violonist Rasma Lielamane, pianists Teofilis Biķis and Arthur Ozoliņš, the Transatlantic Trio (featuring Pēteris Plakidis, Eric Mandat and Ivars Bezprozvanovs), baritone Paul Berkolds and many other musicians. In addition to compositions from the Classical, traditional repertoire (among which especially impressive was Teofilis Biķis' performance of Scriabin's 5th Sonata), the concerts featured many performances of Latvian composers, many of which have been present at the concerts. Pēteris Plakidis has had his trio for clarinet, cello and piano entitled "Bezmiēgs" ("Insomnia") performed by the Transatlantic Trio, Dace Aperāne has had her new composition, "Pastorāle" for violin and piano performed by Rasma Lielamane and Arthur Ozoliņš, and also had her songs for baritone and piano and a cycle of pieces for two pianos entitled "Songs" performed. Imants Mežaraups performed a few of his short piano pieces "Miniatures" and also has had his composition for two pianos, celesta and percussion "Dalījumi un saites: zvani un sitieni" ("Divisions and common bonds: bells and strikes") performed by a group of instrumentalists. Latvian composer Tālvāldis Ķeniņš "Partita for strings" was performed by the music camp's chamber orchestra with Mārtiņš Bergs conducting. I have already mentioned the group of instrumentalists who performed Indian music, accompanied by a 75 year old Latvian dancer Vija Vētra, a renowned specialist in Indian dance, who danced as if she was a young lady, as well as the Hilliard Ensemble from London, which performed a selection of Medieval and Renaissance music, as well as choral works by contemporary composers Pēteris Vasks and Veljo Tormis. Two of the concerts at the end of the camp were marathons, featuring students - one of the concerts presented compositions by the student composers, performed by the student performers, which was a sort of contest, which lasted until 1 AM and at the end of which the composers who were on the faculty, i. e. the lecturers met and chose one of the compositions to be performed at the last concert, namely a piece for soprano and chamber ensemble by composer Agneta Krilova. The other concert was a similar contest for students who were performers, who performed traditional repertoire, several of which were chosen for the last concert. The final feature of the camp was an opera, staged during the last day of the camp, on July 18th, which was Albert Lortzing's opera "Rehearsal of an Opera", staged by Guntis Gailītis and conducted by Viesturs Gailis and performed by the students of the camp - this performance brought the camp to a grandiose and festive conclusion.

In general the music camp has had a very invigorating and creative atmosphere, its participants had a lot of enthusiasm in bringing all of this music out to the audiences as well as a lot of professional skills, and the broad variety of Latvian music in the context of music from other countries, presented at this camp, has made this camp a major event in the scene of contemporary music in Eastern Europe and an important step in bringing Latvian musicians into a more distinctive position in the international musical scene. □

Anton Rovner,
member of faculty at the camp

Your contributions to this section, please!

SIMTGADNIECE

Antonija Vanaga Lūduma Greblis

Nav daudz no mums, kas savu dzimšanas dienu var svinēt divas reizes gadā, bet Antonija Greblis to var. Dzimusi pēc "vecā" kalendāra 1898. gada 7. decembrī, bet lielāko daļu sava mūža nodzīvojusi pēc "jaunā" un 1998. gada 19. decembrī atskatījās uz 100 mūža gadiem.

Dzimusi viņa Vidzemē, Trikatas pilskalna pakājē, Abulas upes krastā. Tēvs Pēteris Vanags, apdāvināts smalkmechaniķis, bija beidzis Tērbatas arodskolu. Māte - Marija Lūsis no Antuļu pusmuižas.

Apzinoties izglītības lielo nozīmi, tēvs viņai dod iespēju apmeklēt pamatskolu un ģimnaziju Valmierā. Lai apgūtu valodas un sadzīves normas, skolas laikā dzīvo pansijā, ko vada divas vācu dāmas. Viena no viņām ir pianiste-klavierskolotāja, un tā arī sākas mūsu jubilāres piekēršanās šim mūzikas instrumentam uz visu mūžu. Tā jau Valmieras ģimnazijas laikā viņa ar klavierspēli pavada rita lūgšanu dziesmas. Toreiz Valmierā lielā skaitā bija I pasaules kara bēgļi, kas uzturējās Valmieras biedrības zālē. Jaunās klavierskolnieces uzdevums bija bēgļus uzjautrināt ar Mocarta, Šopēna un Štrausa melodijām.

Ar skolotāja Štrauberga gādību, viņa skolas gaitas turpina 3. Rīgas pilsētas vidusskolā, kur beidz 1920. gadā. Tas bija Latvijas tapšanas laiks, un jubilāre atskatās uz kādu notikumu savā dzīvē ar speciālu lepnumu. Kā pirmā, kas beidza vidusskolas klasisko klasi, viņa tika izvēlēta nest parādē Latvijas karogu un pasniegt to pirmajam Latvijas valsts prezidentam Jānim Čakstem. Bija skaista un saulaina diena un šo brīdi viņa atceras ar pacilātību sirdi.

Pēc vidusskolas beigšanas vēl divus gadus studē mūziku ar Prof. Krieviņu un beidz Latvijas konservatorijas klavieru klasi. Tā laika viņas konservatorijas līdzgaitnieki bija dziedātāji Adele Pulciņa-Karpa un Mariss Vētra; koŗa dziesmu komponists Jānis Cīrulis un pianists-komponists Jānis Ķepītis, kurš arī dzimis Trikatā.

Antonija Greblis ar meitām savā jubilejas dienā

Sākas intensīvs mūža periods, saistīts ar mūziku, strādājot skolās kā klavierskolotājai un kā pianistei pavadot skolnieku priekšnesumus, spēlējot koncertos ar simfoniķo orķestri.

1924. gadā apprecas ar Fēliksu Lūdumu un viņu laulībā ir divas meitas - Laima un Lilita. Ar viru kopā daudz mūzicēts, jo viņš ir apdāvināts vijolnieks un dziedātājs. Abi arī aktīvi darbojas skautu organizācijā, piedaloties džamborejās, kā Latvijā, tā ārzemēs. Kara laikā dzīvo Cēsis un 1944. gadā, pārvarot dažādus šķēršļus, rod iespēju kopā ar meitām, izbraukt uz Vāciju. Kā valodu pratēja un pianiste viņa tur ir iecienīta sabiedrībā - pasniedz arī klavierstundas, un vēl šodien sarakstās ar dažām toreizējām skolniecēm.

1950. gadā izceļo uz Kanadu, apmetoties uz dzīvi Montrealā, un ilgu laiku darbojas kā klavierskolotāja. Šeit apprecas ar filatēlistu un numismātu Augustu Grebli, kas Montrealā izdod filatēlijas žurnālus - "Latviešu Filatēlists" un "The Baltic Philatelist - Numismatist", kā arī ir pazīstams ar savu brīvās Latvijas pastmarku kolekciju.

1990. g. viņa uzdāvina Montrealas latviešu sabiedriskajam centram abu meitu Latvijā gatavotos Rucavas un Nicas tautas tērpus, kas redzami centra lejas stāva vitrīnēs.

Joprojām moŗa, pēdējos divi gadus dzīvo pansionātā, kur skaisti dekorētā zālē viņas dzimšanas dienas priekšvakarā pulcējās ģimene un draugi, lai kopā ar pansionāta iemītniekiem suminātu jubilāri.

Vispirms viņu personīgi sveica Kanadas parlamenta N.D.G. vēlēšanu iecirkņa deputāte Marlēna Dženinga (Marlene Jennings), nolasot apsveikumu no Viņas augstības karalienes Elizabetes II un pasniedzot speciāli sagatavotu rakstu, dekorētu ar visu Kanadas provinču ģerboņiem. Sekoja apsveikums no Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes priekšnieka Andŗa Spuras. Piemērotus vārdus šim gadījumam teica draudzes māc. Rasma Caune. Jānis Lukstiņš atcerējās to laiku, kad viņu dzīves saskārās pirms sešdesmit gadiem Cēsis, kur viņš Cēsu ģimnazijas vingrošanas klasē vingrojis pie jubilāres spēlētās klaviermūzikas.

Apsveikumi arī saņemti no Kanadas ģenerālgubernatora Viņa ekselences Romeo Le Blanka (Romeo Le Blanc) un Kanadas premjērministra Žana Kretjēna (Jean Chretien).

Pēc apsveikumiem klātesošie pacēla glāzes, lai novēlētu gaviļniecei vēl daudzus gadus pavadīt draugu un ģimenes vidū un iebaudīja pansionāta ļauŗu pasniegtās kūkas un kafiju. Svinībās piedalījās visa pansionāta vadība un kā organizētājs - konferansjē bija "Maiki" Le Blanks (Michael Le Blanc) ģenerālgubernatora radnieks.

Priekšnesumu daļā klātesošos iepriecināja trompetists Jānis Lukstiņš ar Jana Sibeliusa klasisko "Finlandia" un kopīgi ar pianisti Natāliju Čerņičevu (Natalya Tchernycheva) ar vairākām Ziemsvētku dziesmām.

Skaistie ziedi un daudzās veltes, kuŗas jubilāres draugi bija atnesuŗi, viņu ļoti aizkustināja.

Antonija ir vienmēr priecīga dzirdēt no draugiem un kādreizējiem skolniekiem.

Viņas adrese: Antonija Greblis,
Centre Henri Bradet,
6465 Chester Avenue, Room 341,
Montreal, QC, H4V 2Z8,
Tel. 488-1328

Edvīns Skapsts

=====

Montrealas Latvieŗu Biedrība un MLB Ziņotāja redakcija sirsnīgi sveicina Antoniju Grebli viņas lielajā jubilejā.

Antonia Vanags Greblis

*It is a great pleasure to send you best wishes
and warmest congratulations on the occasion of
your one hundredth birthday*

Jean Chrétien

Prime Minister of Canada

Ottawa 1998

DRAUDZĪGIE ZIEMSVĒTKI

Sekojošā citu gadu Ziemsvētku tradīcijai, arī šī gada kopējo un draudzīgo ev.-lut. Trīsvienības draudzes ģimenes dievkalpojumu un Latviešu skolas eglītes 13. decembra pēcpusdienu pavadījām gaišā noskaņā. Tie paši, jau iepazītie bērni. Tie paši Montrealas latviešu saimci piederīgie. Visiem gribējās būt kopā Ziemsvētku ieskaņai. Ģimenes dievkalpojumu, aizdedzinot Adventa sveci, ievadīja māc. Rasma. Pēc liturģijas, Svēto Rakstu lasīšanas un divu pazīstamu dziesmu kopējas nodziedāšanas, mācītāja savā uzrunā pieskārs mūžības jautājumam. Vai nu, kā piecu gadu meitene raugoties zvaigžņotās debesis un gaidot Ziemsvētku dāvanu kamanas parādīties zvaigžņajā un iznirstot no mūžības izplatījuma, vai arī lasot Svēto rakstu izvilcumus sakarā ar kārdināšanu mūžības mežglos. Pēc lūgšanas un sen pazītās dziesmas "Jūs, bērniņi, nāciet...", bērni, tērpti dažādos margojošos eņģeļu veidos, uz skatuves sakārtoja Betlēmes Kristus dzimšanas skatu. Pēc "Klusa nakts, svēta nakts", māc. Rasma ar svētīšanu noslēdza kopējo ģimenes dievkalpojumu.

Pēc īsa pārtraukuma Latviešu skolas audzēkņi, īpatnējā sakārtojumā, uzveda Annas Brigaderes "Sprīdītī". Šis priekšnesums nebija veidots parastā teātra norises formātā, bet gan izdomas bagātā "kompozīcijā" ietvertos Sprīdīša "pasaulē" gaitu tēlojumos. Vispirms, Sprīdīša vēlmes iziet pasaulē un to iepazīt tika pasniegtas ar platkrāna video skicēm, pārņemtām no Latvijā veidotas filmas. Šis skices ar lugas teksta lasījumiem papildināja skolēni Maija Gaile un Māris Kalniņš. Pasaulē brīnumu neiespaidots un "pašu velnu" nokaussējis, Sprīdītis atgriežas savās mājās. "Pasaulē" mantu Sprīdītis izdala citiem un, noslēgumā, kopīgi ar visiem nodejo "Kas dārzā". Aplausi bija vareni, kad visi tēlotāji un priekšnesuma vadītāji nostājās uz skatuves. Ķēniņa "tirā zelta kronim" spīdot pār šo visu "pasaulīti". Kā piedevu, pēc Sprīdīša lugas, visi

skolēni nodziedāja "Klau, kāds klauvē", aizņemtu no angļu "Old toy trains" melodijas.

Sprīdīša uzvedumu ļoti labi izpildīja tēlojuma "Atkal mājās" lomu īstenotāji. "Izcilā aktiera" loma šoreiz pienācās Sprīdīša lomas tēlotājam Jānim Vitolam. Palika iespaids, ka Jānis jau, vispār, "netēloja", bet gan savu lomu "izdzivoja", nu tāpat, kā to būtu darījis Sprīdītis pats.

Draudzīgās pēcpusdienas dalībnieku aplausi liecināja par skolas priekšnesuma ieceri, rūpīgo sagatavošanu un veiksmīgo izvešanu.

Pateicība pienākas skolas vadībai un skolotājiem, kā arī Intai Kalniņai, Robertam Kalniņam, Mairai Kaniņai, Katrinai Klaišei, Robertam Klaišem un Andrejam Vitolam par vides, mūzikas, deju un skatuves dekorāciju kopainu raito un gleznaino izkārtojumu. □

Paliepu Jānis

Draudzes un skolas eglītes vakarā piedalījās visu paaudžu pārstāvji, no paša jaunākā, kas tikko bija iemācījis spert pirmos, šis mūžam nezināmās un grūti izprotamās dzīves ceļus, lai kādi tie ar nebūtu, līdz pašai vecākai, kuŗas mūža gadu skaitu apliecinājis mēmais, bet tik bieži drošais biedrs - koka spieķītis. Tur satikās saules riets ar tās agrīno parādīšanos tālajā apvārķņa malā, tur satikās riets ar vakaru, sapņi un cerības ar atmiņām par to, ka arī mēs kādreiz bijām jauni. Tikai toreiz mūsu gaidītais Ziemsvētku vecītis, brīzdams pa dzimtenes baltā sniega piesniģušajiem meža ceļiem, ienāca istabiņā nosalis, pelēkā vadmalas mētelīti ar tādas pat krāsas dāvanu maisiņu mugurā, ledus vērpelēm pie baltās bārdas, klusi bez trokšņa, jo viņš bija piekusis no sava tālā ceļa un daudziem ciemiem. Klusēdams viņš sēdēja brīdi uz sola siltā mūriša priekšā un berzēja nosalušās rokas. Kaut kur tālumā atskanēja "Klusa nakts, svēta nakts". Tad mātes daudz sūra darba sastrādātajās rokās atvērās Bībele, kuŗas lapas jau bija sākušas dzeltēt, bet tur viņas lasītais teksts bija tikpat

skaists, svētšvinīgs, kā tad, kad tā bija jauna, tik daudz lasīta un bijības apliecināta. Vēl todien no meža tēva atnestā zaļā egle jau bija atlaidusies no sava ledainā stinguma, tās zaļie pirksti, kā pazemību pauzdami, lēni istabas siltumā atlaidās un nolieca savas galvas, jo bija Ziemsvētku vakars, miers un klusums, labs prāts valdīja virs zemes. Viņš bija piedzimis... un līgsmi skanēja eņģeļa vēstījums: "No debesīm es atnesu jums vēsti jaunu priecīgu."

Centra lielajā sarīkojumu zālē atskanēja māc. R. Caunes sagatavotā dievkalpojuma pirmā dziesma "Nu Ķēniņš nāk" vārdi un daļa laba sudrabota galva sakustējās, kā no bērnu dienu sapņiem modināta. Šķiet, ka atmiņas to bija aizvizinājušas senā, neatgriežamā, bet skaistā pagātnē, kad bijība bija viena no svētku laika izjūtamākām īpašībām. Mācītājas dievvārdi un izmeklētās dziesmas pauda šo skaisto svētku tuvumu, ko nenoliedzami apstiprināja latviešu skolas skolnieku priekšnesumi ar uzvedumu "Spridīti". Izteiksmīgu sevi parādīja Jānis Vitols Spridīša lomā, kamēr Kaiva Mateus (Lienīte), Selga Vitola (vecmāmiņa), Inga Vitola (pamāte) un Evita Ozoliņa (pamātes meita) labi veica viņām uzliktos pienākumus. Savā tēlojumā iederējās Dāvids Porietis-Bedards (ķēniņš) ar savu laikmetīgo tērpu, kā arī Kristīna Logina (otrā meita), Maija Gaile (galma kundze), Māris Kalniņš un Ansis Kalniņš (galma kungis). Meitu un puīšu lomas tēloja Krista un Rebeka Baumgartes, Aija Šarbono, Pēteris Hūns, Ināra un Vilis Klaišes, Mārtiņš Mateus, Leia Meklīna, Samanta Ozoliņa, Aija un Kristaps Tomsoni un Māra Vitola. Acis saistīja ļoti izteiksmīgās dekorācijas, labi piemērotas Spridīša uzvedumam, līgo vakara atdarināšana ar Jāņu bērnu sagaidīšanu un izvadišanu.

Šodien latviešu sabiedrība pateicas tiem, kas pirms gadiem 35 un 40 paši virināja skolas durvis, ko ilgus gadus vadīja Kazimirs Deksnis. Ar šo Ziemsvētku uzvedumu viņi pierādīja, ka mūsu pati jaunākā paaudze ir dzīva, darbīga un latviska, apliecinot seno latviešu parunu, ka ābols no ābeles tālu nekrītot. Arī sirmajā senatnē dēli kāpa tēvu iesāktā vagā un plēsa līdumu, sagatavojot zemi jaunai sējai un Latvijas rītdienai. Būtu jauki, ja kādreiz mēs atkal redzētu mūsu vidū ačkupiešu paaudzes atgriešanos ar savām dejām un dziesmām, kā kādreiz pirms gadiem piecpadsmit lielajā sarīkojumā Lajolas koledžas telpās. Vēl viss nav zudis.

Skolniekiem - programmas izpildītājiem, skolotājiem un arī visiem sarīkojuma dalībniekiem pateicās skolas vadītāja Ināra Paliepa.

Ieradies bija arī Ziemsvētku vecītis. □

Skrastiņu Indulis

=====

PENSIONĀRU ZIEMSVĒTKU VAKARS

Šķiet, ka var teikt, ka viens no vislabāk apmeklētiem Ziemsvētku sarīkojumiem ir tieši tas, ko svin mūsu vecākā paaudze - pensionāri, kuŗi šajā svētku laikā, gaišo domu un jūtu vadīti, aizklist senā pagātnē, tādā, kāda tā bija pirms gadiem piecdesmit. Toreiz Ziemsvētki bija klusi, dziļā klusībā un mierā ieturēta prieka, bijības un, varētu teikt, svētšvinīgas pārlicības svētki, kad kaut kur tālu, mums svešā pasaulē, pirms nepilniem 2000 gadiem kāda gana kūti ir noticis brīnums. Tur salmos un sienā piedzimis bērns, kas, gadus vēlāk, gaismu nesdams, patiesību pauzdams un mīlestību un piedošanu dalīdams, piedzīvoja visdrausmīgāko nāvi kādas dzīvības mūžā. Tā šodienas modernais cilvēks ar sava kluba locekļiem, kuŗa klubā arī no mums laba daļa neaicināti iestājušies, jo peldēt pa straumi ir nesalīdzināmi vieglāk, kā pret to, cenšas atgriezt neattaisnojamo un atspēkot nosodāmo, savā zemāpiņā meklē izlīdzinājumu nepiedodamam. Ar vārdiem

pagātnē zudusi, tā vairs nav atgriežama, par ko neviens arī nestridās, viss tiek attaisnots un piedots, arī tiem, kas piedošanu nemaz nelūdz. Un tā man prātā iezogas salīdzinājums par trijiem japāņu mērkaķiņiem, kuŗi aizseguši acis, aizbāzuši ausis un apseguši mutes ar rokām, gaŗām-gājējam vai vienā balsi atbild: "Mēs ļauna neredzam, mēs ļauna nedzirdam un mēs ļauno nerunājam!" Atgriezies-mies paši pie sevis.

Pensionāru Ziemsvētku saietu atklāja valdes priekšsēdis V. Paegle ar īsu uzrunu un trijiem dzejoļiem, kuŗiem sekoja māc. Rasma Caunes svētbrīdis ar pāris garīgām dziesmām un Janīnas Babres Ziemsvētku lasījumu, kā arī lūgšanas vārdi. Tad J. Metums gaŗākā lasījumā centās pensionāru saimi pavizināt Ziemsvētku priekšvakarā ar humoru dekorētās kamanās. Pensionāru saimes biedrīne Ilga Strautiņa, nolasot decembra mēnesi dzimušo vārdus un katram pasniedzot dzimumdienu kartiņas ar skaistiem dzejoļu pantiem, apsveica jubilārus: Elmāru Bārdiņu, Rasmu Tomsoni, Mēriju Vernerī, Helēnu Bērziņu, Mariju Tūteri, Alisi Grīntāli, Lianu Greizi, Mariju Polaku, Emiliju Varslavāni, Albertu Krievu, Albertu Cauni, Konstantīnu Čaku un Jāni Bilinski. Kas gan būtu jubilāru suminājums bez glāzes vīna un "Daudz baltu dienīņu!"?

No sava tālā ceļa nākdams, ieradās arī Ziemsvētku vecītis un bagātīgi apdāvināja pensionāru saimes valdes locekļus un čaklākos darbiniekus, kas daudz darijuši, lai šī saime būtu dzīva un aktīva. Sevišķu pateicību V. Paegle izteica rosigām saimniecēm - Vilmai Ulmanei, Ainai Paeglei, Helēnai Šmitai, Almai Gūtmanei, Betijai Metumai un galvenam pavāram Laimonam Biseniekam. Cūkas cepetis ar skābiem kāpostiem un piedevām bija svētku mielasts. □

I. Skrastiņš

=====

DRAUDZE ZIEMSVĒTKU JŪTĪS

Vērojot gandrīz līdz pēdējai vietai Ziemsvētku vakara dievlūdžēju piepildīto Sv. Jāņa īgauņu dievnamu, kuŗā bija pulcējušies ne tikai Trisvienības draudzes locekļi, lai klausītos seno vēsti par Kristus bērna piedzimšanu, bet arī citu konfesiju piederīgie, kaut vai nelielā skaitā, apliecināja draudzes pastāvēšanas nepieciešamību un mazināja minējumu par draudzes izdzīvošanas ilgumu. Redzot plašo un nedalīto Montrealas latviešu saimes atsaucību Mirušo picmiņas dienas dievkalpojumā un 24. decembra vakarā, šķiet, ka lieks un nevietā ir jautājums par to, cik ilgi mēs kā latviešu draudze vēl spēsim pastāvēt un sekmīgi darboties šajā lielpilsētā, kur latviešu skaits ir jūtami sarucis. Nav šaubu par to, ka tas tā nebūtu, bet diametriski pretējs ir vērtējums un nevietā nākotnes pareģojums, ka draudze, kuŗa spēj piepildīt savu dievnamu, kaut vai 4 reizes gadā, sliktākā gadījumā, līdz pēdējai vietai, zīlē par draudzes nākotni, tai paredzot vairs tikai dažus gadus ilgu mūžu. Divi pēdējie lielie dievkalpojumi ar plašo dievlūdžēju skaitu nediskutējami pierādījuši to, ka mēs vēlamies nākt kopā latviešu pulkā un latviešu dievkalpojumā, kaut vai ne katru svētdienu un ne vienmēr, bet mēs vēlamies būt savējo vidū. Mēs vēlamies klausīties dievvārdus savā latviešu mēlē, klausīties savā, citas pieejas un citādas dzīves izpratnes, citādas gaismas saredzētājas, netiesātājas, bet sapratējas, rosigās un pašaieliedzīgās mācītājas vārdos. Ja man kāds taujātu, kas viņa ir un no kurienes viņa nāk, mana atbilde būtu gluži vienkārša - viņa ir viena no mums un nāk no mūsu vidus, ko pierādīja nedalītie draudzes locekļu vēlējumi Ziemsvētku vakarā savai mācītājai. Jautājums, kam atbildi gaida ne tikai draudzes valde, bet arī laba daļa draudzes locekļu, cik mēs vēlamies maksāt par to, kas mums ir šodien, bet ko rīt jau varam zaudēt? Kā un kur

atrast atbildi jautājumam, ko darīt, lai paturētu to, ko esam ieguvuši, ko esam sasnieguši un ko vēlamies paturēt? Ko un cik esam gatavi dot pretim, lai to nezaudētu? Ziemsvētku vakars noved mūs katru arī pie šādām neatliekamām pārdomām.

Tikko aizvadītais Ziemsvētku vakara dievkalpojums bija līdzīgs pagājušā gadā sarīkotam - laikmetīgs, svinīgs, iespaidīgs ar izteiktu bijību Tam, kam tas bija domāts, izjūts, kuŗa garīgo daļu papildināja draudzes Ziemsvētku ansambļa kuŗa dziesmas diriģenta Andŗa Gūtmaņa vadībā, piedaloties dziedātājiem Rasmai Caunei, Kristīnei Gūtmanei, Veltai Gūtmanei, Inārai Paliepai, pašam diriģentam, Jānim Mateus, Robertam Klaišem, Andrejam Vitlam un Mārtiņam Ozoliņam. Ērgelnieka lomu šoreiz pildīja Andrejs Vitols. Svētos rakstus lasīja Maira Kaniņa, Roberts Kalniņš un Dags Demandts. Skaistais Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums paliek labā atmiņā. Šķiet, ka ar mierīgu prātu, pašjāvībā, drikstam raudzīties nākotnē, jo arī šajā vakarā redzējam gaišu un rosīgu vecākās paaudzes atvītotāju saimi, kuŗa nebaidās darba un pienākumu uzņemšanos. Šķiet, ka vietā ir paruna, ja ir vadītājs, tad netrūkst sekotāju! Paldies Dievam, šodien mums vēl tāds ir! □

Skrastiņu Indulis

VANAGI, VANADZES GADU NOSLĒGUMĀ

DV Montrealas nodaļa savā šā gada pēdējā valdes sēdē, 14. decembrī, latviešu centrā, atskatījās uz 1998. gada paveikto, it sevišķi palīdzības sniegšanā tautai dzimtenē ar divkārtēju saiņu akciju, kuŗās, neieskaitot privāti (ap 400) sūtītos saiņus, nodaļas vanadzēs vien bija sagatavojušas 184 lielus apavu un drēbju saiņus. Tiem pieskaitot nodaļas kasieŗa Konstantīna Čaka un Irēnas Krūmājas sarūpētos 83 mācības līdzekļu saiņus, kopējais skaits sasniedz 267. Slimie leģionāri, daudz bērnu ģimenes atbalstītas ar \$5,600.-, bet aizvadītā gadā palīdzības darbā izdotā naudas summa iezīmējas ar \$ 21,800.-, kuŗos ieskaitīti visi apavu un drēbju iepirkumi un piemaksas par kuŗa tvertņu nosūtīšanu uz Latviju. DV Montrealas nodaļas sagatavoto un nosūtīto saiņu sadales dokumentu un sarakstu sastādīšanā daudz darba paveicis akcijas vadītājs O. Rozentāls, bet nosūtīto drēbju un apavu izvērtēšanā un sakārtošanā pa saiņiem nodaļas valde izsaka pateicību Ilgai Strautiņai, Valijai Grundei, Ausmai Valterei un Vilmai Ulmanei, kā arī Annai Skujiņai, bet par akciju darbinieku pabarošanu saimniecei Ainaī Paeglei, kā arī visiem pārējiem kas nesavtīgi 6 dienas pavadīja centrā, sagatavojot palīdzības saiņus. Daudzās no dzimtenes saņemtās pateicības vēstules, kuŗas rakstot nobirusi arī daŗa laba asara, ir labākā dāvana darītājiem Ziemsvētkos. Salīdzinot samērā mazās Montrealas vanagu nodaļas darbu ar lielo DV nodaļu sasniegumiem un montrealiešu nedalīto atbalstu un uzticību šai saimei, man nebūtu daudz jāmeklē vieta, kuŗā tā būtu ievietojama.

Nav jau panākumi bez zaudējumiem, un tā, pēc viena gada darbības, no nodaļas priekšnieka amata atsakās Eizens Reveliņš, savu aiziešanu motivējot ar lielo dzīves vietas attālumu un neaptuŗamo "otrās jaunības" tuvošanos. Tā nu nodaļai būs jāatrod jauns valdes priekšsēdis.

Nodaļas aprūpes nozares vadītājs A. Zariņš ziņoja, ka arī ziedojumu vākšanas akcija Ziemsvētku iezīmē veicas labi, jo jau no 87 ziedotājiem saziņēti \$ 4,305.-, piezīmējot, ka, apmēram, 50% ziedotāji savus atvīlējumus nozīmējuši tieši DV Montrealas nodaļai ar piezīmi, lai tie arī paliktu nodaļā un tiktu izlietoti palīdzības darbam Latvijā pēc valdes ieskatiem.

Valde nolēma atbalstīt Nacionālo fondu Zviedrijā ar \$ 400.- un nodaļas kādreizējā labvēļa, netaiķa plkv. K. Tirziņa kapa vietas apkopšanai Rotā atvīlēja US \$ 100.-.

Valde ar "Daudz baltu dieniņu" sveica savu čaklo un darbīgo valdes locekli - kasieri K. Čaku viņa 71. dzimšanas dienā - 12. decembrī. □

Skrastiņu Indulis

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS ZIŅAS:

Tikai dažas dienas pirms redakcijas slēgšanas - 1999. gada 4. janvāri apritēja 51 gads MLB pastāvēšanā. Šajā sakarībā bijām paredzējuši īpašu sarīkojumu š. g. 30. janvāri, bet neparedzētu apstākļu dēļ mums tas jāpārceļ uz 16. janvāri. Tā kā šo MLB Ziņotāja numuru varam izdālit tikai katoļu draudzes Ziemsvētku eglītes sarīkojumā un montrealiešiem izsūtīt tikai 11. janvāri, laipni lūdzam visus šīs ziņas saņēmejus paziņot saviem tuviniekiem un paziņām par šo pārmaiņu. Par sarīkojumu pašu lasiet paziņojumā, kas seko zemāk.

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

rīko

s e s t d i e n,

1999. gada 16. janvāri, plkst 16:00,

Latviešu sabiedriskajā centrā,

3955 Provost ielā, Lašīnā,

51 GADU PASTĀVĒŠANAS

SARĪKOJUMU.

Programmā: Referāts par latvju mūziku ar ierakstu demonstrējumiem - Dace Aperāne

Video filmas izrāde

Siltas vakariņas - \$ 12.00

Pieteikšanās: A. Poriete-Bedard, tel. 697-6624

M. Štauers, tel. 457-932

IEEJA: pret labprātīgiem ziedojumiem.

Aicinām ikvienu piedalīties šajos mazajos mūsu biedrības svētkos un noklausīties komponistes un mūziķes D. Aperānes sniegumu!

VALDE

Ar aīznākamo (marta) MLB Ziņotāja numuru varēsīm atzīmēt tā 50 gadu pastāvēšanu. Tas būs seši simtais! Mūsu mazajā presē ārzemēs tas, šķiet, ir sava veida sasniegums, par kuŗu varam priecāties un pateikties. Montrealas latviešu sabiedriskā dzīve mūsu izdevumā ir plaši dokumentēta. Pēdējos gados izdevums kļuvis par plašu mēnešrakstu, ko lasa visā pasaulē, bet it sevišķi Latvijā, kas dod arī daudz līdzstrādnieku, kā to apliecina pēdējie numuri. Cik mums ir zināms, tad mūsu izdevums ir vecākais Kanadā. Tas iznācis regulāri un vēstījīs daudz. Redakcija patreizējā sastāvā nu jau darbojas 23 gadus un 9 mēnešus, kas ir ilgs laika sprīdis.

Šajā sakarībā jau tagad sakām sirsniņu paldies visiem līdzstrādniekiem un lasītājiem par līdz šim sniegto atbalstu.

Lūdzam katru, kas šajā sakarībā vēlētos iesniegt kādu atmiņas materiālu, sveicienu vai vērtējumu, to darīt, lai varam izmantot 600. numurā. Ja vēlaties izteikt savu sveicienu citādākā veidā, būsīm pateicīgi. Viss tas ir Jūsu, lasītāju, ziņā.

Redakcija

Labākie vēlējumi visiem Jaunajā gadā!

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
telpu adreses: Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašinā, tālrunis 634-4082

- 14. janvārī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības video filmas izrāde.
- 14. janvārī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
- 16. janvārī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu biedrības 51 gada pastāvēšanas atceres sarīkojums. Referēs komponiste Dace Aperāne no Ņujorkas. Skatiet īpašu paziņojumu 24. lpp.!
- 17. janvārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Jēzus Sirds kapličā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 17. janvārī, plkst. 11:00, draudzes namā, Ģimenes dievkalpojums. Seko Ziemas priekī".
- 24. janvārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 31. janvārī, plkst. 10:00, Christ Church Cathedral (pie Place de la Cathedrale), kopējs luterāņu un anglikāņu dievkalpojums ar dievgaldu. Piedalīsies biskapi Michael Pryse un A. S. Hutchinson

- 3. februārī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
- 7. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 14. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes Ģimenes dievkalpojums ar dievgaldu. Sekos nodarbības bērniem un kafija pieaugušiem lejas zālē.
- 17. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes pelnu trešdienas dievkalpojums ar dievgaldu.
- 21. februārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 27. februārī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas gada sapulce. Pārrunājami daudz svarīgu jautājumu. Lūdzam biedrus ierasties kuplā skaitā!
- 28. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. draudzes Ciešanu laika svētbrīdis. Sekos DRAUDZES PILNSAPULCE baznīcas lejas zālē.

MLB Z 1999 I 900 e

LATVIEŠU
KREDITSABIEDRĪBA

NAUDAS PĀRSŪTĪJUMI UZ LATVIJU

Latviešu Kreditsabiedrība Toronto caurmērā pārsūta \$200,000 katru mēnesi pa visu Latviju

Līkmes:

\$100-499 \$8.00 ASV/\$10.00 CAN; \$500-9,999 \$16.00 ASV/20.00 CAN; \$10,000 un vairāk \$40.00 ASV/50.00 CAN

Informācija - lūdzu zvaniet (416) 922-2551 jeb rakstiet Latvian Credit Union 491 College St. Toronto, ON, Canada M6G 1A5 Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmsdienās

Īsta draudzība balstās strīdiņos ED

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas katoļu eglītes sarīkojumā 9. janvārī, pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 11. janvārī. -Red.

MLB ZIŅOTĀJA administratorei un MLB kasierei A. Porietai-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que, Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 35.00 vai \$ 30.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-).....	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-; pensionāriem \$ 5.00).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 1997./8. darbības gadu (\$ 15.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai 50 gadu jubilejā.....	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta koda, tālruna numurs) (paraksts)

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amērikas pārstāvji

1-800-268-7442

Tagad Rīgā!

**Hotel
MĀRA**

Kalniciema ielā 186, Rīga, Latvija LV-1046

Telefons: 011 371 7901316

Fakss: 011 371 7901315

- * 24 modernas istabas
- * Restorāns un bārs
- * Konferenču telpas
- * Lidostas busiņš

Rezervācijas Kanādā:

613/521-7100 (telefons, vai fakss)

epasts: mara@mailbox.riga.lv

tīmekli:

www.bestwestern.com/thisco/bw/91301/91301_b.html

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

Laipni lūdzam visus sarīkojumu rīkotājus - draudzes un organizācijas iesniegt ziņas Sabiedriskās dzīves LAIKRĀDIM rakstiski. Tāpat arī visus paziņojumu un pateicību tekstus. Lūdzam rakstīt uz pilnas loksnes. Ja Jums ir iespējams paziņojumu tekstu sagatavot iespēšanas kārtībā, būsim par to pateicīgi. Lūdzam šādus tekstus nesalocīt, jo locījums varētu tos sabojāt. Rakstos lūdzam ievērot dubulttrindu atstarpi.

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Nora Saletes, Kārlis Timermanis, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, 1/2 lpp. - \$ 40.00 pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY

JANUARY 1999 JANVIER

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS

ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832